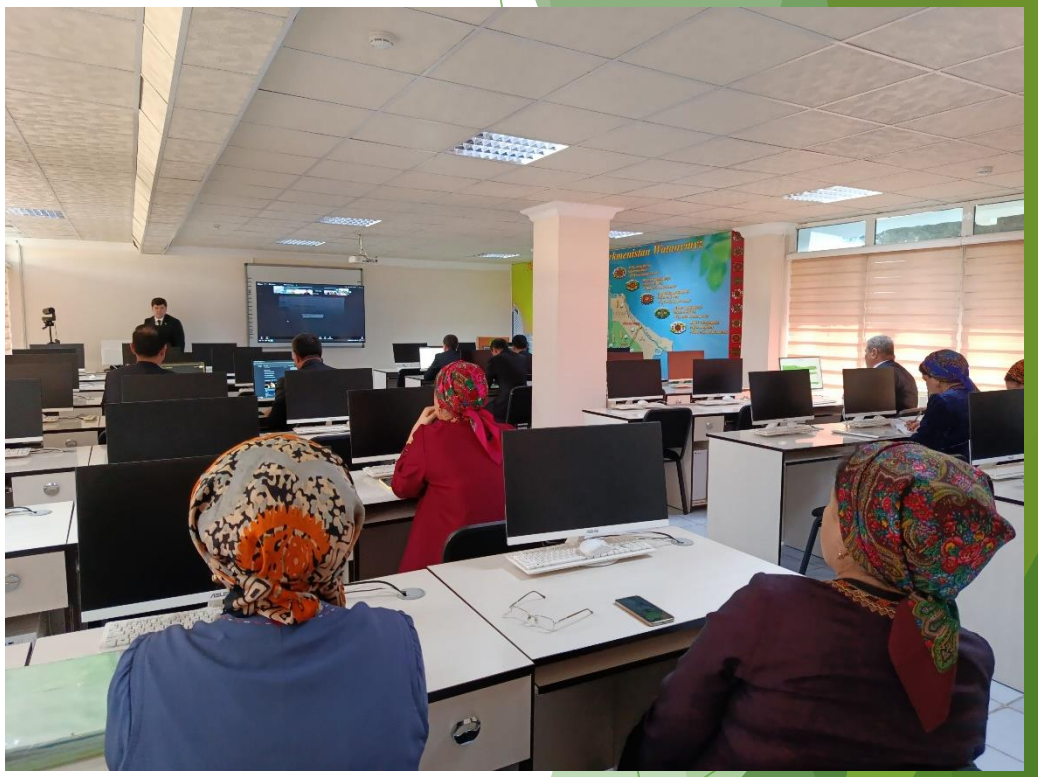

TÜRKMENISTANYŇ BILIM MINISTRLIGINIŇ TÜRKMEN DÖWLET MALIÝE INSTITUTYNYŇ

09 - 16.10.2026ý. senesi aralygynda ýerine ýetiren işleri barada HEPDELIK SANLY HASABATY

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 9-njy oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň guramagynda «Alymyň halkara sanly şahsyýeti» we «Ylmy etika we barlaglaryň bitewüligi» atly okuw-usuly maslahatyna baş binanyň sanly otagynda sagat 14:00-da TDMal-niň 17 mugallymy gatnaşdy.

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 10-njy oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara sergisine Türkmen döwlet maliýe instituty gatnaşdy bu barada TDMal-niň mugallymlarynyň we talyplarynyň çykyşlary teleýaýlymlara ýazgy edildi.

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 11-nji oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatynyň «Sanly ykdysadyýet durnukly ösüşiň möhüm şertidir» atly XVI bölümine TDMal-niň mugallymlary gatnaşdy.

TÜRKMENISTANYŇ SAGLYGY GORAÝYŞ WE DERMAN SENAGATY MINISTRLIGI
TÜRKMENISTANYŇ BILIM MINISTRLIGI
TÜRKMENISTANYŇ BEDENTERBIÝE WE SPORT BARADAKY DÖWLET KOMITETI

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE»
atly halkara seginiň we ylmy maslahatyň
MAKSATNAMASY
2026-njy ýylyň 10-12-nji oktýabry

PROGRAM
OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE AND EXHIBITION "HEALTH CARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE»
OCTOBER 10-12, 2026

ПРОГРАММА
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»
10-12 октября 2026 года

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 12-nji oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda Türkmen döwlet maliýe instituty tarapyndan Türkmenistanyň Gahrymany Atamyrat Nyýazow adyndaky Ýöriteleşdirilen bank mekdebiniň, Söwda-kooperatiw mekdebiniň, Aşgabat maliýe-ykdysady orta hünär okuw mekdebiniň talyplarynyň gatnaşmagynda «Sanly ykdysadyýet» dersi boýunça 2026-njy ýylyň oktýabr aýynyň 12-ne sagat 15:00-da baş binanyň sanly otagynda bäsleşik geçirildi.

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 12-nji oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň guramagynda «Lukmançylyk maglumat ulgamlarynda kiberhowpsuzlygyň meseleleri we çözgütleri» atly okuw-usuly maslahatyna baş binanyň 301-nji otagynda sagat 15:00-da TDMal-niň 2 mugallymy we 30 talyby gatnaşdy.

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 13-nji oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda Türkmen döwlet maliýe instituty tarapyndan ýerine ýetirilmegi meýilleşdirilen işleriň meýilnamasyna laýyklykda TDMal-niň mugallymlary Jumageldi Salamowyň, Aýjemal Aklyýewanyň, talyplary Azat aşyrmuhammedowyň, Leýli Ataýewanyň ýurdumyzda alnyp barylýan «Türkmenistanda Ýaşlar syýasatynyň 2031-nji ýyla çenli Döwlet maksatnamasy» barada çykyşlary «Aşgabat» teleýaýlymyna ýazgy edildi.

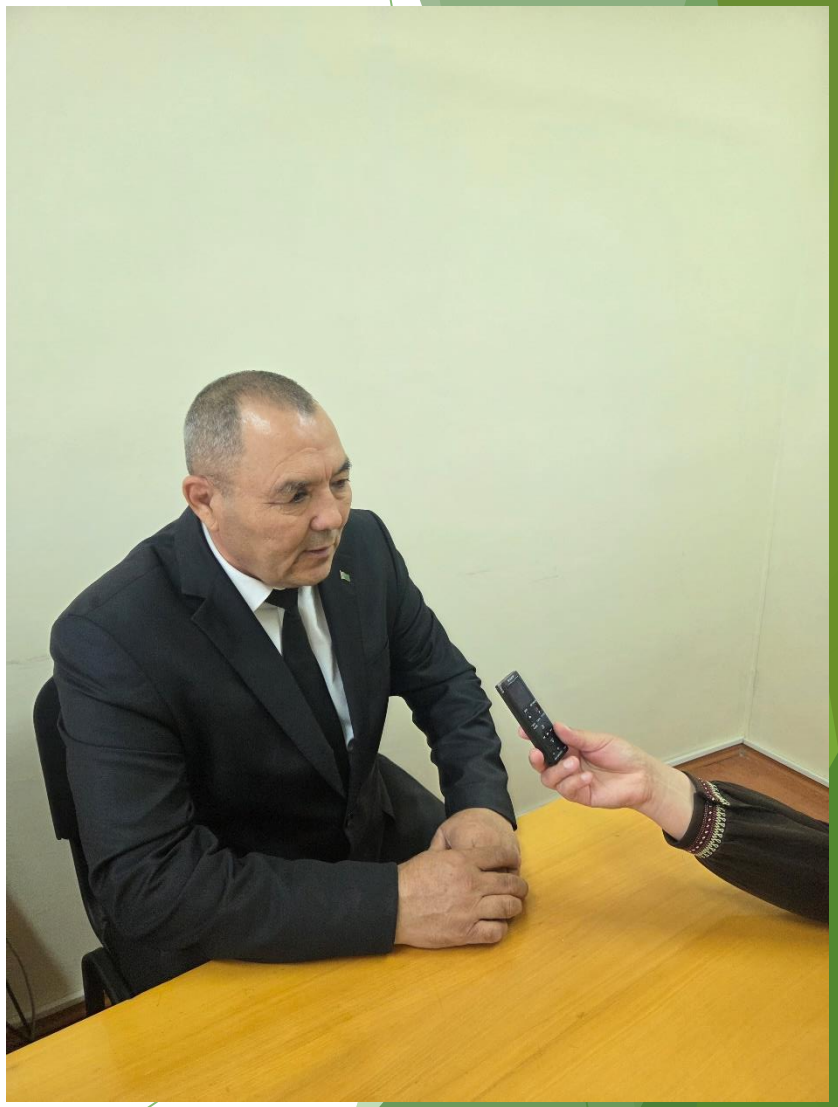
GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 13-nji oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda Türkmen döwlet maliýe instituty tarapyndan ýerine ýetirilmegi meýilleşdirilen işleriň meýilnamasyna laýyklykda TDMal-niň uly mugallymlary Almanar Ýazberdiýewanyň, Nyýazsoltan Nobatowanyň, Gültäç Annamämmedowanyň Awaza syýahatçylyk zolagynda geçen GDA ýurtlarynyň döwlet ýolbaşçylarynyň duşuşygy barada çykyşlary «Aşgabat» teleýaýlymyna ýazgy edildi.

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 13-nji oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda Türkmen döwlet maliýe instituty tarapyndan ýerine ýetirilmegi meýilleşdirilen işleriň meýilnamasyna laýyklykda TDMal-niň uly mugallymy Güýçmyrat Soltanmyradowyň Saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň güni mynasybetli açylyp ulanylmaga berilen täze, döwrebap saglygy goraýyş merkezleri barada çykyşy «Watan» radioýaýlymyna ýazgy edildi.

GEÇIRILEN ÇÄRELER

2026-njy ýylyň 15-nji oktýabrynda «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at – myradyň mekany» ýylynda Türkmen döwlet maliýe instituty tarapyndan ýerine ýetirilmegi meýilleşdirilen işleriň meýilnamasyna laýyklykda TDMal-niň uly mugallymlary Nurýagdy Aýnazarowyň, Ruslan Jumaýewiň, mugallymlary Ýusup Ulugberdiýewiň, Jumageldi Salamowyň Merkezi Aziýa ýurtlarynyň we Azerbaýjan Respublikasynyň döwlet Baştutanlarynyň sekizinji konsultatiw duşuşygy; Eýran Yslam Respublikasynyň gatnaşmagynda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynyň döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň mejlisi; Hazar ekologiýa sammiti; Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara sergi we ylmy maslahaty barada «tegelek stol» gepleşiginde çykyşlary «Altyn Asyr» teleýaýlymyna ýazgy edildi.

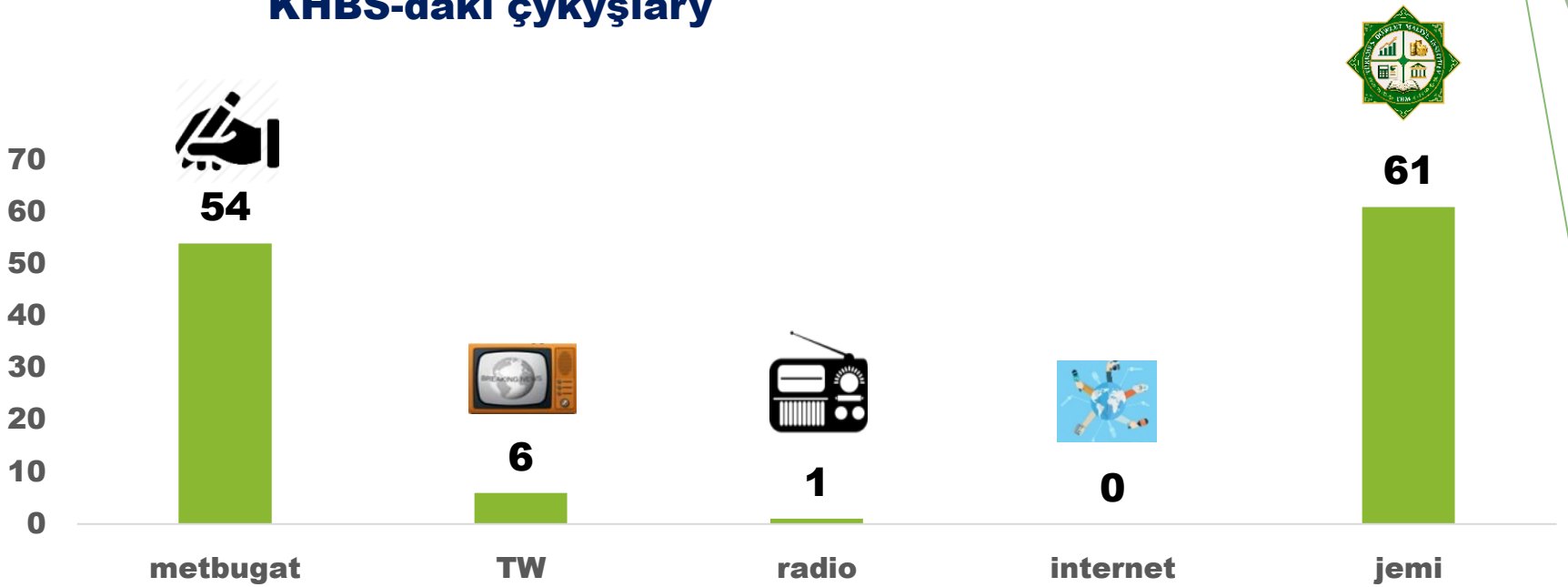

Türkmen döwlet maliýe institutynyň KHBS-däki çykyşlary

KHBS-DÄKI ÇYKYŞLAR

Türkmen döwlet maliýe institutynyň
KHBS-däki çykyşlary

Jemi çykyş – 61; şol sanda:
Metbugatda – 54;
Internet saýtlarynda – 0;
Telewideniýede – 6;
Radioda – 1;
çykyş guraldy.

MUGALLYMLARYŇ KHBS-DÄKI ÇYKYŞLARY

t/b	F.A.	Metbugat	Teleýaýlym	Internet saýtlary	Radio
1.	Arslan Gurbannazarow	Gymmatly kagyzlar bazarynda sanly ulgam we kanunçylyk binýady. Sah 227-229. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
2.	Gulbeşer Babaýew	«Ýaşyl» başarnyklary ösdürmekde bilim maksatnamalarynyň orny. Sah 61-62. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
3.	Altyn Hydyrowa	Bilimiň hilini ýokarlandyrmakda emeli aňyň orny we mümkinçilikleri. Sah 77-78. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
4.	Akjagül Muhammedowa	Bilim ulgamynda sanly tehnologiýalaryň orny we ähmiýeti. Sah 86-88. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
5.	Meretguly Öwlýägulyýew Güýçmyrat Soltanmyradow	Emeli aň tehnologiýalarynyň okuw işini kämilleşdirmekdäki orny. Sah 95-96. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
6.	Jahan Saparowa Täçnabat Gulberdiýewa	Gündogaryň meşhur akyldary, lukmany we pedagog alymy Abu Aly ibn Sinanyň terbiýeçilik garaýyşlary. Sah 104-106. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
7.	Aýjemal Aklyýewa	Sanly ykdysadyýet – durnukly ösüşiň kepili. Sah 204-206. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
8.	Merjen Amanowa	Sanly ykdysadyýet şertlerinde ilatyň maliýe sowatlylygynyň ähmiýeti. Sah 207-209. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
9.	Hajybaý Annaýew	Galyndysyz ykdysadyýeti ösdürmekde sanly innowasiýalaryň ähmiýeti. Sah 211-213. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
10.	Nuryagdy Aýnazarow Ymam Nazarow	Türkmenistanyň ýokary hünär bilim edaralarynda ýaşlar telekeçiligini ösdürmegiň mümkinçilikleri. Sah 216-217. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
11.	Oguljamal Çerkezowa Jennet Amandurdyýewa Oguljeren Şarafowa	Häzirki zaman şertlerinde kärhanalaryň maliýe ýagdaýyny seljermegiň we dolandyrmagyň ylmy esaslary. Sah 224-225. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
12.	Ýaňyl Mämmedowa Aknabat Möwlamowa	Bank ulgamynda kiberhowpsuzlyk meseleleri. Sah 234-235. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			

MUGALLYMLARYŇ KHBS-DÄKI ÇYKYŞLARY

t/b	F.A.	Metbugat	Teleýaýlym	Internet saýtlary	Radio
13.	Döwletmyrat Muhammedow Näzik Sadykowa	Kärhananyň maliýe ýagdaýyny bahalandyrmagyň usulyýet esaslary we sanly çemeleşmeler. Sah 235-237. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
14.	Ogulbaýram Saparowa	Sanly bank hyzmatlaryny ulanmagyň ykdysady ähmiýeti. Sah 239-240. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
15.	Şirin Orazmämmedowa	Halkara hyzmatdaşlygyň ekologiýa meselelerinde maliýe tehnologiýalaryny we «ýaşyl» maliýe gurallaryny ulanmagyň dünýä tejribesi. Sah 241-242. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
16.	Ejegül Orazowa	Durnukly ösüş bagtyýar geljegiň kepilidir. Sah 242-244. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
17.	Serdar Rahmanow Bägül Gurbanlyýewa	Emeli aň mümkinçiliklerini bank ulgamynda peýdalanmagyň aýratynlyklary. Sah 244-245. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
18.	Ýazguly Saparow	Maliýe görkezijileri kärhananyň ykdysady netijeliligini kesgitleýän binýatdyr. Sah 245-247. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
19.	Aýgül Ataýewa Bahargül Abdyýewa	Sanly bilim ulgamy arkaly iňlis dilini öwretmegiň döwrebap usullary. Sah 288-289. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
20.	Almanar Ýazberdiýewa	Iňlis dilini öwrenmekde tandem usulynyň orny. Sah 332-333. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
21.	Güýçgeldi Kutlyýew	Stohastik kwazigradiýent usullaryny ulanyp, awtonom sarp edijileri suw bilen üpjün etmekde gün-ýel energiýa ulgamlarynyň stohastik modeliniň çözgüdi. Sah 688-689. «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026			
22.	Annadursun Ýegenowa	Durnukly ykdysady ösüşi üpjün etmekde daşary söwdanyň ähmiýeti. Sah 7-9. “Maliýe we ykdysadyýet” žurnaly. № 5 (53), 2026			
23.	Meýlis Allamyradow	Döwlet-hususy hyzmatdaşlygyň öňdebaryjy halkara tejribesi. Sah 16-18. “Maliýe we ykdysadyýet” žurnaly. № 5 (53), 2026			
24.	Gurbanmyrat Gurbanmyradow Aýnabat Jümmiýewa	Durnukly geljegiň we milli ösüşiň strategik ýoly. Sah 21-23. “Maliýe we ykdysadyýet” žurnaly. № 5 (53), 2026			
25.	Gözel Mätiýewa	Kärhananyň maliýe netijeleriniň seljermesi. Sah 26-27. “Maliýe we ykdysadyýet” žurnaly. № 5 (53), 2026			
26.	Maýagözel Annamuhammedowa	Buhgalter hünäriniň etikasynyň esaslary. Sah 31-33. “Maliýe we ykdysadyýet” žurnaly. № 5 (53), 2026			

MUGALLYMLARYŇ KHBS-DÄKI CYKYSLARY

t/b	F.A.	Metbugat	Teleýaýlym	Internet saýtlary	Radio
27.	Şirin Öwezberdiýewa	Dünýä ýaň salan dabaralar. Sah 3. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
28.	Ogulmeňli Şamyradowa	Deňizden joşgun alan duşuşyklar. Sah 4. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
29.	Gunça Akmuhammedowa	Telewideniýe we kino sungatynda gazanylan üstünliklere bagyşlanan metbugat maslahaty. Sah 5. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
30.	Bägül Amandurdyýewa	Halkara hyzmatdaşlygyň täze belentligi. Sah 6 «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
31.	Meryem Annaýewa	Вышел в свет девятый номер журнала «Arkadagly ýaşlar» за 2026 год. стр 7 «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
32.	Serdar Berdiýew	«Ýerde ýörän, gökde uçan tagtym sen, syrdaşym sen, myradym sen, bagtym sen!». Sah 8. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
33.	Aýgül Meläýewa	Sport. Saglyk. Ruhubelentlik. Sah 11. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
34.	Emine Begjanowa	Morning walking may help control appetite. p 21 «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
35.	Paýhas Allakow	Космонавт Кононенко стал героем «Простоквашино». стр 22. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
36.	Gülruh Myradowa	Tennis for a lifetime. p 23. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
37.	Leýli Täjiýewa	Число долгожителей старше 100 лет в Японии достигло почти 107,7 тысячи человек. стр 24. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
38.	Ogulaý Öwezowa	Нобелевскую премию по физике присудили за открытие космических нейтрино. стр 25. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
39.	Aýna Annamuhammedowa	Три правила для денег. стр 26. «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron goşundysy. № 41 (333), 12.10.2026			
40.	Aýjeren Wepaýewa Maksat Wepaýew Maksat Tugunow	Национальные и международные экономические механизмы структура, взаимодействие и трансформация в современных условиях. Sah 563-570. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			
41.	Azat Aşyrmuhammedow	Роль и значение стандартов ФАТФ и требований ЕАГ в системе финансового мониторинга. Sah 579-587. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			
42.	Arslan Nyýazow Begnazar Haşirow Orazmyrat Jalaýew	Финансовые технологии (FINTECH) и традиционный банковский сектор конкуренция, трансформация и перспективы взаимодействия. Sah 588-595. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			

MUGALLYMLARYŇ KHBS-DÄKI ÇYKYŞLARY

t/b	F.A.	Metbugat	Teleýaýlym	Internet saýtlary	Radio
43.	Süleýman Japarow Perhat Hojamyradow Nazimjan Jumaýew Ýusup Jumaýew	Цифровая трансформация услуг в компаниях и финансовая инклюзия глобальный опыт и экономические эффекты. Sah 596-603. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			
44.	Oguljeren Şarafowa	Инновации и финансовая устойчивость текстильной промышленности в мировой практике. Sah 604-611. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			
45.	Oguldöwlet Tasymowa Kadyrmyrat Orazmyradow Begenç Orazbaýew	Цифровые валюты центральных банков (CBDC) мировой опыт, механизмы функционирования и влияние на финансовую стабильность. Sah 612-619. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			
46.	Begenç Inerow	Электронный налоговый контроль и мировой опыт автоматизации налоговых процедур. Sah 620-627. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			
47.	Ogulsapdy Araşewa	Основы кибербезопасности в локальных сетях и методы предотвращения сетевых атак (на примере MITM и ARP SPOOFING). Sah 628-635.. Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.			
48.	Leýli Ataýewa	Awtoulaglary barha arzanlaýar. “Biznes reklama” gazeti. № 41 (1451) 2026-njy ýylyň 12-nji oktýabry, duşenbe			
49.	Enejan Geldimyradowa	Täsiri uly telekeçiler. “Biznes reklama” gazeti. № 41 (1451) 2026-njy ýylyň 12-nji oktýabry, duşenbe			
50.	Leýli Mämmetgulyýewa	Germaniýanyň jemi içerki önümi ýokarlanýar. “Biznes reklama” gazeti. № 41 (1451) 2026-njy ýylyň 12-nji oktýabry, duşenbe			
51.	Behişt Gulowa	Bilelikdäki harytlary görkeziler. “Biznes reklama” gazeti. № 41 (1451) 2026-njy ýylyň 12-nji oktýabry, duşenbe			
52.	Täzegül Baýramowa	Hoşniýetli gatnaşyklaryň beýany. “Mugallymlar gazeti” . № 82 (10524) 2026-njy ýylyň 14-nji oktýabry, çarşenbe			
53.	Serdar Rahmanow	Bagtyýarlygyň gözbaşy. “Esger” gazeti. № 42 (1750) 2026-njy ýylyň 15-nji oktýabry, penşenbe			
54.	Azat Nedirow	Berkarar döwletiň bagtly ýaşlary. “Ahal durmuşy” gazeti. № 42 (4713) 2026-njy ýylyň 15-nji oktýabry, penşenbe			

MUGALLYMLARYŇ KHBS-DÄKI CYKYSLARY

t/b	F.A.	Metbugat	Teleýaýlym	Internet saýtlary	Radio
55.	Gültäç Annamämmedowa		"Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe" halkara sergisi we ylmy maslahaty barada "Altyn Asyr" teleýaýlymy 10.10.2026ý.		
56.	Jumageldi Salamow		"Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe" halkara sergisi we ylmy maslahaty barada "Altyn Asyr" teleýaýlymy 10.10.2026ý.		
57.	Ýusup Ulugberdiýew		"Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe" halkara sergisi we ylmy maslahaty barada "Türkmenistan sport" teleýaýlymy 10.10.2026ý.		
58.	Eneş Rozyýewa		"Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe" halkara sergisi we ylmy maslahaty barada "Ýaşlyk" teleýaýlymy 10.10.2026ý.		
59.	Jumageldi Salamow		"Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe" halkara sergisi we ylmy maslahaty barada "Aşgabat" teleýaýlymy 10.10.2026ý.		
60.	Güýçmyrat Soltanmyradow		"Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe" halkara ylmy maslahatynda çykyşy "Altyn Asyr" teleýaýlymy 11.10.2026ý.		
61.					Saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň güni mynasybetli açylyp ulanylmaga berilen täze, döwrebap saglygy goraýyş merkezleri barada "Watan" radioýaýlymy 14.10.2026ý.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026

Gymmatly kagyzlar bazarynda sanly ulgam we kanunçylyk binýady. Sah 227-229

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ

ÝYGYNDYSY

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

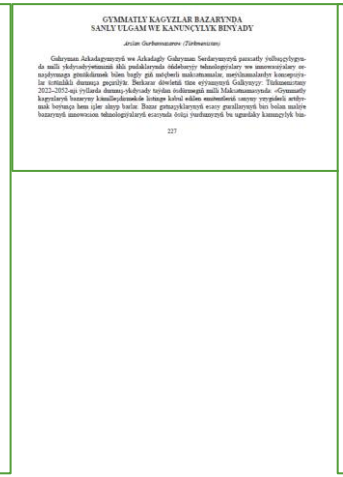
II TOM

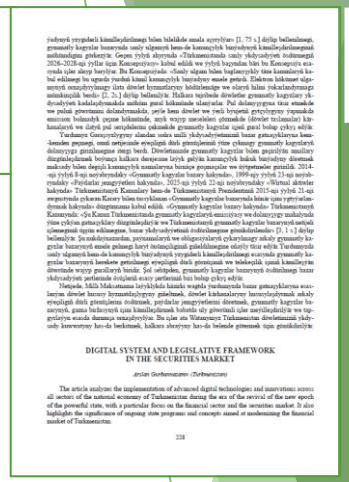
COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

II VOLUME

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II TOM

GYMMATLY KAGYZLAR BAZARYNDA SANLY ULGAM WE KANUNÇYLYK BINÝADY

DIGITAL SYSTEM AND LEGISLATIVE FRAMEWORK IN THE SECURITIES MARKET

ЦИФРОВАЯ СИСТЕМА И ЗАКОНОДАТЕЛЬНАЯ БАЗА НА РЫНКЕ ЦЕННЫХ БУМАГ

Arslan Gurbannazarow,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň rektory

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026. 10-12.10.2026

«Ýaşyl» başarnyklary ösdürmekde bilim maksatnamalarynyň orny. Sah 61-62

Gulbeşer Babaýew,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň ylmy işler boýunça prorektory, ykdysady ylymlaryň kandidaty, dosent

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Altyn Hydyrowa,
”Ýokary matematika” kafedrasynyň uly mugallymy

Bilimiň hilini ýokarlandyrmakda emeli aňyň orny we mümkinçilikleri. Sah 77-78

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Bilim ulgamynda sanly tehnologiýalaryň orny we ähmiýeti. Sah 86-88

Akjagül Muhammedowa,
”Ýokary matematika” kafedrasynyň uly mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Emeli aň tehnologiýalarynyň okuw işini kämilleşdirmekdäki orny. Sah 95-96

Meretguly Öwlýägulyýew,
”Jemgyýeti öwreniş ylymlary” kafedrasynyň müdiriniň w.ý.ý., professor, taryh ylymlaryň kandidaty

Güýçmyrat Soltanmyradow,
”Jemgyýeti öwreniş ylymlary” kafedrasynyň uly mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Gündogaryň meşhur akyldary, lukmany we pedagog alymy Abu Aly ibn Sinanyň terbiýeçilik garaýyşlary. Sah 104-106

Jahan Saparowa,
”Jemgyýeti öwreniş ylymlary” kafedrasynyň uly mugallymy

Täçnabat Gulberdiýewa,
”Jemgyýeti öwreniş ylymlary” kafedrasynyň mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Sanly ykdysadyýet – durnukly ösüşiň kepili. Sah 204-206

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

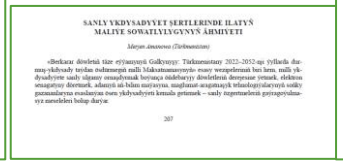
Aýjemal Aklyýewa,
”Bank işi” kafedrasynyň mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Sanly ykdysadyýet şertlerinde ilatyň maliýe sowatlylygynyň ähmiýeti. Sah 207-209

Merjen Amanowa,
”Maliýe” kafedrasynyň uly mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Galyndysyz ykdysadyýeti ösdürmekde sanly innowasiýalaryň ähmiýeti. Sah 211-213

Hajybaý Annaýew,
”Bank işi” kafedrasynyň mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Türkmenistanyň ýokary hünär bilim edaralarynda ýaşlar telekeçiligini ösdürmegiň mümkinçilikleri. Sah 216-217

Nurýagdy Aýnazarow,
”Maliýe” kafedrasynyň müdiriniň w.ý.ý., uly mugallym

Ymam Nazarow,
”Maliýe” kafedrasynyň mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Häzirki zaman şertlerinde kärhanalaryň maliýe ýagdaýyny seljermegiň we dolandyrmagyň ylmy esaslary. Sah 224-225

Oguljamal Çerkezowa,
”Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň uly mugallymy

Jennet Amandurdyýewa,
”Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallymy

Oguljeren Şarafowa,
”Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallym-öwrenijisi

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Bank ulgamynda kiberhowpsuzlyk meseleleri. Sah 234-235

Ýaňyl Mämmedowa,
”Bank işi” kafedrasynyň müdiriniň w.ý.ý., uly mugallym

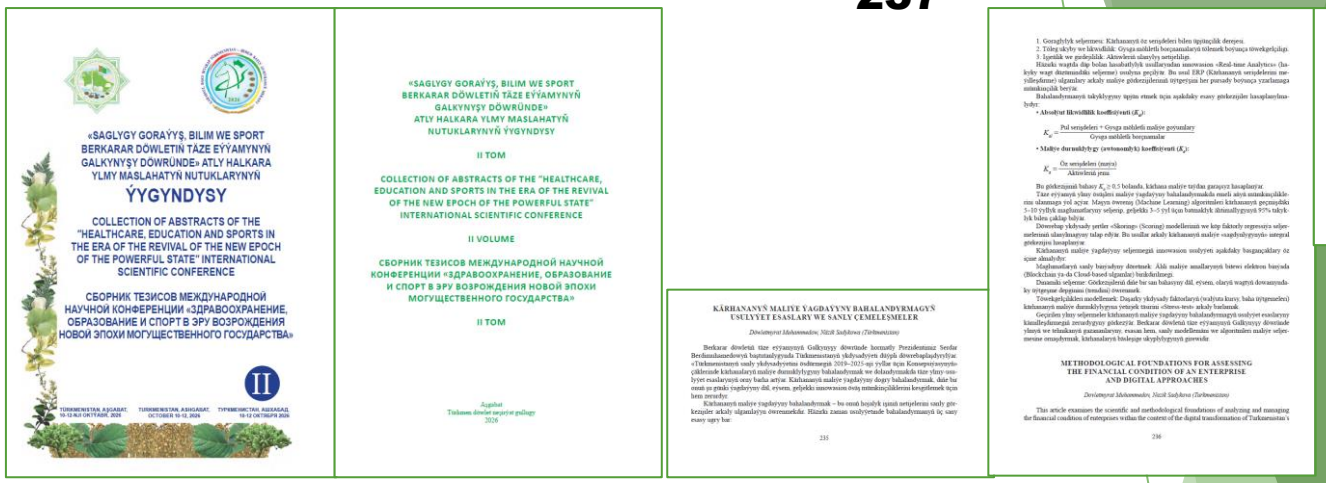

Aknabat Möwlamowa,
”Bank işi” kafedrasynyň uly mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Kärhananyň maliýe ýagdaýyny bahalandyrmagyň usulyýet esaslary we sanly çemeleşmeler. Sah 235-237

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

II TOM

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

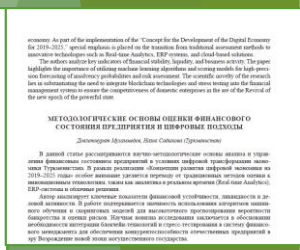
II VOLUME

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II ТОМ

KÄRHANANYŇ MALIÝE ÝAGDAÝYNY BAHALANDYRMAGYŇ USULYÝET ESASLARY WE SANLY ÇEMELEŞMELER

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR ASSESSING THE FINANCIAL CONDITION OF AN ENTERPRISE AND DIGITAL APPROACHES

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ В ЦИФРОВЫЕ ПОДХОДЫ

Döwletmyrat Muhammedow,
”Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallymy

Näzik Sadykowa,
”Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Sanly bank hyzmatlaryny ulanmagyň ykdysady ähmiýeti. Sah 239-240

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ

ÝYGYNDYSY

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II

TÜRKMENISTAN, AŞGABAT, 10-12 OKTYABR, 2026 | TURKMENISTAN, ASHGABAT, OCTOBER 10-12, 2026 | ТУРКМЕНИСТАН, АШХАБАД, 10-12 ОКТЯБРЯ 2026

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

II TOM

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

II VOLUME

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II ТОМ

Aşgabat
Türkmen döwlet neşriyat gullugy
2026

SANLY BANK HYZMATLARYNY ULANMAGYŇ YKDYSADY ÄHMIÝETI

Ogulbaýram Saparowa (Türkmenistan)

Türkmenistanda amala aşyrylýan ykdysady özgertmelere «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasynyň» we döwlet maksatnamalarynyň durmuşa geçirmek bobatda öňde goýlan wezipeleri ýerine ýetirmekde döwletimiziň kanagatlanyşa uly orun degişlidir.

Kanagatlanyşyň iýmit netijeli gurnalmakda bank amallarynyň kämilleşdirilmegi, maliýe hasabatynyň halkara standartlaryna gerçaňlmegi, täze maslowaýlyk tehnologiýalarynyň we programma üpjünçiliklerinden ornaşdyrylmagy bu ugurlarda uzaly ylmanamalarayş saslaşdyrmak, şeýle hem sanly bank hyzmatlary döwerbap bank ulgamynyň aýrylmaz bölegine öwrülýär. Bu hyzmatlar müşderilere köpsanly mümkinçilikleri hödürleýär we banklar üçin müşderiler bilen aragatnaşygy çalt we tiz gurnaşa mümkinçilik berýär.

Häzirki zaman bank hyzmatlary müşderilere dale bir bank amallarayş ýerine ýetirmek bilen çäkleenmän, eýsem, maliýe maslahatlary alnak, maýa goýumlarayş we karzlary dolandyrmak, beýleki maliýe hyzmatlaryndan peýdalanmak ýaly mümkinçiligini hem berýär. Türkmenistanda sanly bank hyzmatlarynyň öňegidişi serişesinde müşderilere has amatly we ygtybarly şertlerde bank amallaryny ýerine ýetirmek, banklar bilen aragatnaşygy uzaldan gurnamak, şeýle hem maliýe çykdyşlaryny azaltmak ýaly mümkinçilikler döredi. Bu özgüler milli ykdysadyýete sanly tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagyny we onuň netijeliligini artdyrylmagyny aýdyň mysallydyr.

Häzirki wagtda sanlybankyňyrlan bank hyzmatlarynyň ykdysadyýetdäki orny has-da artýar. Sanly bank hyzmatlarynyň gündeň ornaşdyrylmagy dale bir banklaryň ozdenini çykdyşlaryny azaltmak bilen çäkleenmän, eýsem, ykdysadyýetiň ähli ugurlarayş doly tiz edýär. Bu hyzmatlar arkaly maliýe dolanyşygy tizleşýär, nagt dil hasaplaşyklaryň derejesi yokarlanýar, karz-maliýe gatnaşyklary gitleýär hem-de ykdysady özüňi tize tugşyklary döräp başlaýar.

Sanly hyzmatlaryň ykdysady ähmiýeti bankaçe derejede yüze çykýar:
– bank ulgamynyň netijeliligini yokarlandyrmak: hyzmatlar awtomatlaşdyrylýar, iş wagty azalýar, işgärleriň iş ýükü ýeňilleýär;

239

– maliýe dolanyşygynyň gitleşegi: nagt dil hasaplaşyklaryň payy artýar, pul serişdeleri bank ulgamyna tiz çekilýär;
– müşderi bazarynyň giňeşegi: sanly hyzmatlar uzaklaky ýerlerde hem ýetirilýär;
– ýeňillik bilen maýa goýum mümkinçiliklerinden döwrebap: onlayn goýumlar, karzlar we beýleki maýa serişdeleri gün eýýemçe bolýar;
– ykdysady gatnaşyklaryň tutleşegi: töleglet, geçirimler we beýleki maliýe amallary has çalt ýerine ýetirilýär.

Sanly bank hyzmatlary ozyndaýyn gündelik ykdysady işlerinde bankaçe amallyklary döredýär:
– nagt dil töleglet arkaly sirwda amallyklyp;
– onlayn karz ýüzlenmelerin bilen maliýe mümkinçiliklerini artmagy;
– elektron goýum hyzmatlary arkaly gündeş çyzmeşuni gitleşegi;
– QR töleg sğnamlary bilen kiçi sirwdaçylaryň gatnaşyşyny yokarlanmagy.

Sanly bank hyzmatlary kiçi we orta telekeçlik üçin täze mümkinçilikleri açýar:
– karz almak prosesi ýeňilleşýär;
– hasaplaşyk tutlap ýokarlanýar;
– elektron töleglet arkaly müşderi sany artýar;
– töleglerini resmi hasaba alnmagy bilen salgyt ýeňilliklere peýdalanýar.

Bank ulgamy milli ykdysadyýeti maýa goýum serişdeleri bilen üpjün etmekde uly ähmiýete eýe bolup, bu ulgamyň sanlylaşdyrylmagy täsirlik mümkinçiliklerini artdyrmaga, bank hyzmatlaryny bilen yokarlandyrmaga, nagt dil hasaplaşyklar ulgamyny ýeňilmäge, hyzmatlaryň täze dereselop gönümleşme hödürlemäge, hasaplaşyk we wagty tygşytlamaga ýardam berýär.

ECONOMIC SIGNIFICANCE OF USING DIGITAL BANKING SERVICES

Ogulbayram Saparova (Turkmenistan)

This article examines the economic significance of implementing and utilizing digital banking services in modern conditions. The author analyzes the impact of digitalization in the banking sector on increasing the efficiency of financial institutions, reducing operational costs, and optimizing business processes. Special attention is paid to the role of digital banking in enhancing the accessibility of financial services for individuals and businesses, as well as its contribution to accelerating monetary circulation and the overall development of the country's digital economy. Based on the analysis, conclusions are drawn regarding the prospects for further transformation of banking services.

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ БАНКОВСКИХ УСЛУГ

Огулбайрам Сапарова (Туркменистан)

В данной статье рассматривается экономическое значение внедрения и использования цифровых банковских услуг в современных условиях. Автор анализирует влияние цифровизации банковского сектора на повышение эффективности финансовых институтов, снижение операционных затрат и оптимизацию бизнес-процессов. Особое внимание уделяется роли цифрового банкинга в повышении доступности финансовых услуг для населения и бизнеса, а также его вкладу в ускорение денежного оборота и общее развитие цифровой экономики страны. На основе проведённого анализа делаются выводы о перспективах дальнейшей трансформации банковских услуг.

240

Ogulbaýram Saparowa,
”Bank işi” kafedrasynyň uly mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Şirin Orazmämmedowa,
”Bank işi” kafedrasynyň uly mugallymy

Halkara hyzmatdaşlygyň ekologiýa meselelerinde maliýe tehnologiýalaryny we «ýaşyl» maliýe gurallaryny ulanmagyň dünýä tejribesi. Sah 241-242

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Durnukly ösüş bagtyýar geljegiň kepilidir. Sah 242-244

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ

ÝYGYNDYSY

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

II TOM

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

II VOLUME

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II ТОМ

DURNUKLY ÖSÜŞ BAGTYÝAR GELJEGIŇ KEPILIDIR

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS THE GUARANTEE OF A PROSPEROUS FUTURE

УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ – ЗАЛОГ СЧАСТЛИВОГО БУДУЩЕГО

Ejegül Orazowa,

”Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň uly mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Emeli aň mümkinçiliklerini bank ulgamynda peýdalanmagyň aýratynlyklary. Sah 244-245

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ

ÝYGYNDYSY

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

II TOM

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

II VOLUME

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II ТОМ

EMELI AŇ MÜMKINÇILIKLERINI BANK ULGAMYNDA PEÝDALANMAGYŇ AÝRATYNLYKLARY

Serdar Rahmanow, Bägül Gurbanlyýewa (Türkmenistan)

«Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň milli Maksatnamasynda» ösen ylym we tehnikanyň gazanmalaryny durmuşa ornaşdyrmak arkaly emeli aň bilen deňsiderýilýan ulgamlary ösdürmek, ýurdumyzyň maliýe, bank ulgamyny işjeň ösen maliýe tehnologiýalaryny ornaşdyrmak arkaly internet torunyň üsti bilen bank hyzmatlaryny ornaşdyrmak we bu ugurda hyzmatlaryň görnüşlerini giňeltmek bilen bagly çäre-ler bellenilýär.

Emeli aň bank ulgamynyň netijeliginiň ýokarlandyrylmagyna we ulgamyň yzygiderli ösdürilmegine öz tisginy ýetirýär. Emeli aň tehnologiýalarynyň bank ulgamyna girizilmegi müşderilere hyz-mat etmegiň hilini diňe ýokarlanmagyna, bankyň işewürlik abraýynyň artmagyna ýardam edýär. Emeli aň mümkinçilikleri amaly hasaplamalary peselmegini hasaba alyp, çykdajylary diňe azaltmaga ýardam berýär. Emeli aň ulgamlary az wagtda uly göwnümli maglumatlary işläp, ýalňyşlyklary azalt-maga ukyplydyr. Ümsüksiz sanly transformasiýa ýerlerinde emeli aň mümkinçilikleri bankyň bäs-deşlige ukyplylygyny ýokarlandyrmakda wajyp orny eýeleýär. Maliýe-kanun mutnutlary emeli aň mümkinçiliklerini bank işjeňligini diňli ugurlarynda peýdalanýarlar.

• Töwekgelçilikleri çaklamak we dolandyrmak. Emeli aň müşderileri kanagatlandyrmak, ähtiýaçlandyrmak, maýa goýumlar we beýleki amallar bilen bagly töwekgelçilikleri çaklamakda işjeň ulanylýar. Mümkin aýdyň mysaly bökdençde, karz skoringi çykyş edýär. Maglumatlaryň uly göwnümli hasabyna emeli aň bankyň karz ahyrsyz bolup bilşek taraplara seljerme geçirip, şahsy karz reýtingini taýýarlaýar.

• Maliýe gözegçiligini çaklama, maglumatlaryň seljermesi. Emeli aň uly göwnümli maglumatlary seljermek bilen bakyşky wagt tertibinde tapyşlik banklaryň içerki prosedirine baha bermekde hem artykmaçlyklara eýedir.

• Bank ulgamynda karz bilen bagly galplyklary yüze çykarmak we öňüni almak. Emeli aň gibiçli we adaty bolmadyk shemalary yüze çykarmagyň hasabyna kezzapçylyklary hadysalary anyklamaga we olaryň öňüni almaga ýardam edýär.

• Müşderileri goldamak, ses könekçileri, çat-botlar. Bu ugurda emeli aňyň mümkinçiliklerini müşderilere hyzmat etmek bilen bagly meseleleri çözmek üçin wirtual kömekçileri (assistentleri) döretmekde peýdalanylýarlar. Bu könekçiler has işjeň bank amallarynda, ýagny müşderileriň soraglaryna ýygnap bermek, bank amallarynyy geçirmekde kömek etmek, balans we tranzaksiýalar barada maglu-matlary bermek ýaly ugurlarda gowy netije görkezýärler.

Täsirçilik banklaryna gelýän 80%-den gowrak yüzumumalar emeli aňyň mümkinçiliklerini peýda-lanmagyň hasabyna ustünlikli çözülýär. Bu bolsa öz gezeginde adaty günlelik meseleleri çözmekde öz ýokary netijelikligini görkezýär. Bu amallara hasaplary barlamak, müşderilerde döreýän soraglara jogaplary bermek, parollary çalyşmak we beýleki adaty işler degişlidir. Yüzumumalary işläp taýýarla-mak üçin wagtyň tygşytlanylmagy maliýe-karz edarasynyň işewürlik abraýyny berkitmäge we bank amallarynyy ulanyjylaryň sanyny artmagyna ýardam edýär. Emeli aňy öz işinde işjeň peýdalanyan banklar bäsdeşlige ukyply bolup, has elýeter we ýalnyladyryljan hyzmatlary hödürleýärler. Şeýle çynmeleýinse bank müşderilerine hyzmat etmegiň hilini has-da ýokarlandyrýar we müşderileriň bank bereden bolan ygrarlylygyny berkidýär.

244

Emeli aň mümkinçiliklerinden peýdalanylmagy howpsuzlyk bilen bagly töwekgelçiliklerini dörenegine hem getirip bilýär. Töwekgelçiliklerini derňeşmäni pesaltmegiň esasy meseleleriň biri bolup maglumatlaryň howpsuzlygy çykyş edýär. Şahsy maglumatlaryň ýitirilmegi maliýe ýitgiler bilen bi-lelikde bankyň abraýyna hem ýaramaz täsir edip bilýär. Kiber hüjümler algoritmleri takyklygyny peseldip ýalňyş netijelere getirip bilýär. Şeýle bozulmalaryň öňüni almak maksady bilen ýygnalanlaň audin we dürpli gözegçiligi geçirmek zerurdyr.

Bank ulgamynda emeli aňyň özüne has bolan tehnologiýalary gowulandyrmak bilen bilelikde täze ugurlary öwrenmek we innowasion çözgütleri ornaşdyrmak bilen baglydyr. Emeli aň hüzürki zaman banklaryň tehnologik düzümüniň wajyp ugry bolmak bilen, onuň strategik özüçande möhüm orun eýeleýär.

FEATURES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE CAPABILITIES IN THE BANKING SYSTEM

Serdar Rahmanov, Bagul Gurbanliyeva (Turkmenistan)

This article discusses artificial intelligence as a technology used in the banking sector. The paper shows not only the advantages of using artificial intelligence in banking, but also the level of imple-mentation of this technology and the problems of application in the process of rendering banking services.

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЕ

Сердар Рахманов, Бягуль Гурбанлыева (Туркменистан)

В данной статье рассмотрен искусственный интеллект, как технология, применяемая в бан-ковском секторе с целью повышения качества оказания банковских услуг. В работе показаны преимущества использования искусственного интеллекта в банкинге, рассмотрен уровень внед-рения данной технологии и проблемы применения ИИ в процессе оказания банковских услуг.

Serdar Rahmanow,
”Bank işi” kafedrasynyň mugallymy

Bägül Gurbanlyýewa,
”Bank işi” kafedrasynyň mugallymy

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Maliýe görkezijileri kärhananyň ykdysady netijeliligini kesgitleýän binýatdyr. Sah 245-247

Ýazguly Saparow,
”Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň müdiriniň w.ý.ý., uly mugallym

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Sanly bilim ulgamy arkaly iňlis dilini öwretmegiň döwrebap usullary. Sah 288-289

Aýgül Ataýewa, ”Daşary ýurt dilleri” kafedrasynyň uly mugallymy

Bahargül Abdyýewa, ”Daşary ýurt dilleri” kafedrasynyň müdiriniň w.ý.ý., uly mugallym

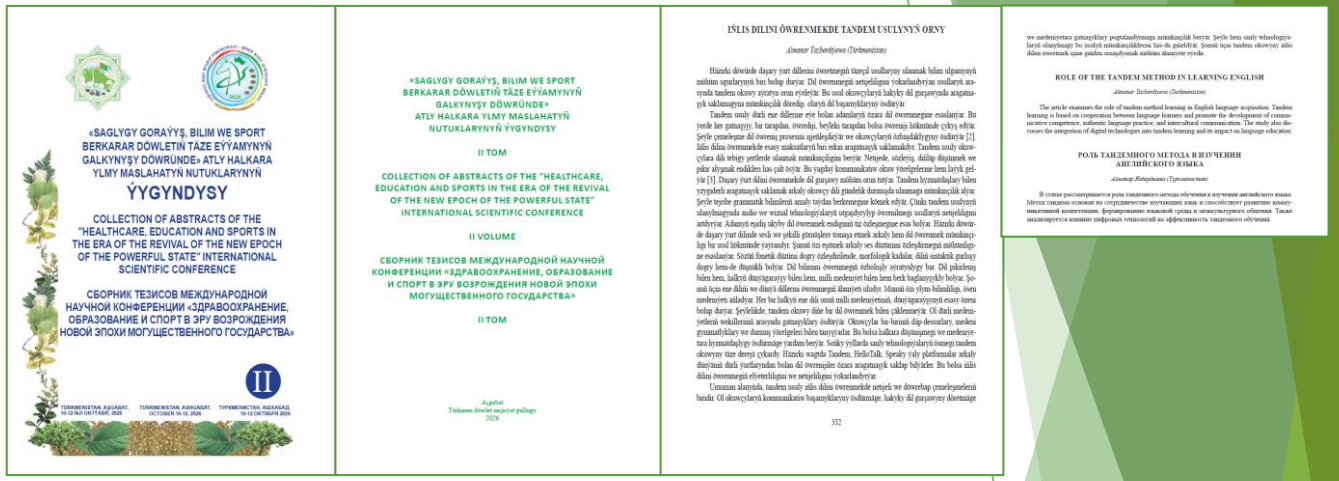
METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Almanar Ýazberdiýewa,
”Daşary ýurt dilleri” kafedrasynyň uly mugallymy

Iňlis dilini öwrenmekde tandem usulynyň orny. Sah 332-333

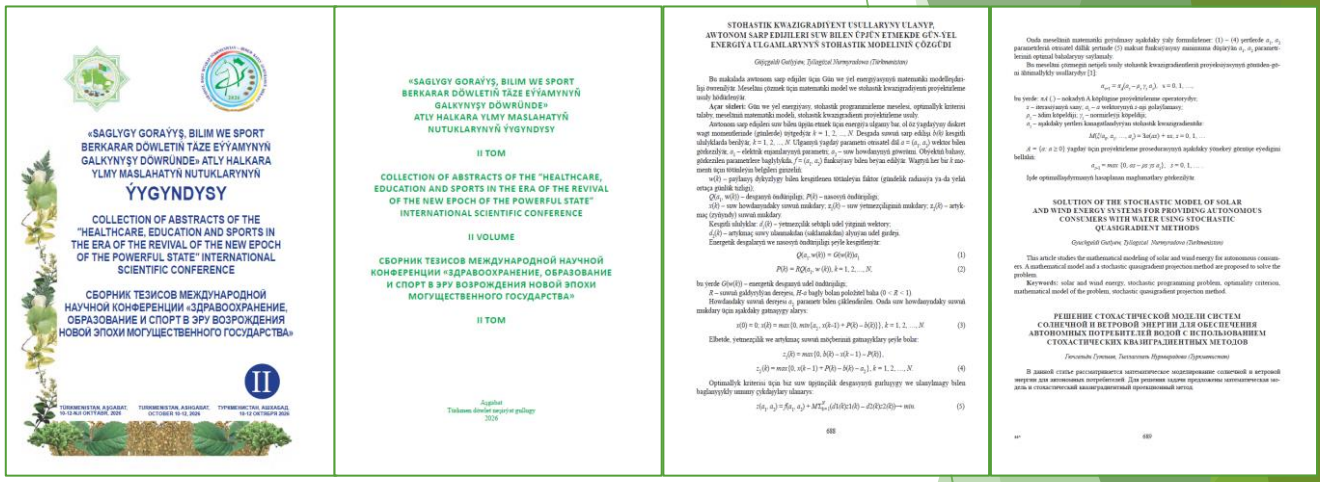
METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

«Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara ylmy maslahatyň nutuklarynyň ýygyndysy. Aşgabat,TDNG 2026, 10-12.10.2026

Güýçgeldi Kutlyýew,
“Maglumat tehnologiýalary” kafedrasynyň dosenti, tehniki ylymlaryň kandidaty

Stohastik kwazigradiýent usullaryny ulanyp, awtonom sarp edijileri suw bilen üpjün etmekde gün-ýel energiýa ulgamlarynyň stohastik modeliniň çözgüdi. Sah 688-689

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II

«SAGLYGY GORAÝYŞ, BILIM WE SPORT BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRÜNDE» ATLY HALKARA YLMY MASLAHATYŇ NUTUKLARYNYŇ ÝYGYNDYSY

II TOM

COLLECTION OF ABSTRACTS OF THE "HEALTHCARE, EDUCATION AND SPORTS IN THE ERA OF THE REVIVAL OF THE NEW EPOCH OF THE POWERFUL STATE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

II VOLUME

СБОРНИК ТЕЗИСОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ В ЭРУ ВОЗРОЖДЕНИЯ НОВОЙ ЭПОХИ МОГУЩЕСТВЕННОГО ГОСУДАРСТВА»

II TOM

Aşgabat
Türkmen döwlet neşirýat gullugy
2026

STOHASTIK KWAZIGRADIÝENT USULLARYNY ULANYP, AWTONOM SARP EDIJILERI SUW BILEN ÜPJÜN ETMEKDE GÜN-ÝEL ENERGIÝA ULGAMLARYNYŇ STOHASTIK MODELINIŇ ÇÖZGÜDI

Gözgüdi Gutlyýew, Tylligeldi Nurmyradowa (Türkmenistan)

SOLUTION OF THE STOCHASTIC MODEL OF SOLAR AND WIND ENERGY SYSTEMS FOR PROVIDING AUTONOMOUS CONSUMERS WITH WATER USING STOCHASTIC QUASIGRADIENT METHODS

Gyuchgeldi Gutlyev, Tyllegeldi Nurmyradova (Turkmenistan)

РЕШЕНИЕ СТОХАСТИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ СИСТЕМ СОЛНЕЧНОЙ И ВЕТРОВОЙ ЭНЕРГИИ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ АВТОНОМНЫХ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ВОДОЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СТОХАСТИЧЕСКИХ КВАЗИГРАДИЕНТНЫХ МЕТОДОВ

Гючгельди Гутлыев, Тыллегельды Нурмырадовы (Туркменистан)

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

MALIÝE WE YKDYSADYÝET

№ 5 (53), 2026

Annadursun Ýegenowa,
“Maliýe” kafedrasynyň mugallymy

Durnukly ykdysady ösüşi üpjün etmekde daşary söwdanyň ähmiýeti. Sah 7-9

Daşary ykdysady gatnaşyklar

DURNUKLY YKDYSADY ÖSÜŞI ÜPJÜN ETMEKDE DAŞARY SÖWDANYŇ ÄHMIÝETI

Annadursun YEGENOWA,
Türkmen döwlet maliýe instituntynyň mugallymy

Daşary söwdany ösdürmek ýurdumyzda durmuşa geçirilýän ykdysady syýasatyň möhüm ugurlarynyň biridir. Türkmenistanyň daşary syýasaty häzirki döwürde ykdysadyýeti tehnologik taýdan innowasion häsiýetde döwrebaplaşdyrmaga, ilat üçin täze iş orunlarny döretmäge, zähmet öndürijiligini ýokarlandyrmaga, salgytlaryň gelip gowuşmagyny köpeltmäge, bazar ulgamyny hil taýdan gowulandyrmaga we döwletiň hemmetaraplaýyn ösüşine goşmaça tizlik bermäge gönükdirilendir.

Daşary söwda syýasaty daşary ýurtlar bilen söwda gatnaşyklarynyň ösdürmäge täsirini ýetirýän çäreleriň toplumydyr. Daşary söwda milli ykdysadyýeti ösdürmek we ýerli önüm öndürijileriň bäsdeşlige ukyplylygyny ýokarlandyrmak üçin goşmaça serişdeleriň alynmagyny üpjün edýär. Daşary söwda dolanyşygynda importyň we eksportyň düzümleýin payy döwletara hyzmatdaşlygyň ugurlaryny, ýurdumyzyň önüm öndürijileriniň barha berkeýän işewürlik gatnaşyklarynyň gurluş düzümini açyp görkezýär. Şonuň netijesinde Türkmenistanda öndürilen önümleriň daşary ýurtlara iberilişiniň gerimi barha giňelýär, ýurdumyzyň dünýä döwletleri bilen daşary söwdasynyň geografiýasy ýyl-ýyldan diwersifikasiýalaşdyrylýar.

Harytlaryň we hyzmatlaryň eksportyny artdyrmak, daşary söwdada oňyn netijeleri gazanmak hormatly Prezidentimiz tarapyndan ýurdumyzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürmek boýunça alnyp barylýan ykdysady syýasatyň esasy ugurlarynyň biri bolup durýar. Yurdumyzyň ykdysadyýetinde her ýylda depginli ösüşi gazanmak üçin döwletimiziň diňe içerki bazarynyň mümkinçiliklerine daýanmak ýeterlik bolmaýar. Dünýäde ähli ugurlar boýunça bazar bäsdeşliginiň barha artýan häzirki şertlerinde ýurdumyzyň milli haryt öndürijilerini öňünde harytlary (hyzmatlary) ýerlemek üçin täze bazarlary özleşdirmek zerurlygy orta çykýar. Şoňa laýyklykda milli ykdysadyýetiň bäsdeşlige ukyplylygyny artdyrmak zerur bolup duryar, ol bolsa öz nobatynda halkara ykdysady hyzmatdaşlykda we eksport gatnaşyklarny kämilleşdirmekde gazanylýan üstünligiň özboluşly görkezijisi hökmünde öňe çykýar.

Hormatly Prezidentimiziň paýhasly baştutanlyk etmeginde milli eksport mümkinçiliklerini artdyrmak boýunça ýurdumyzda toplumlaýyn işler alnyp barylýar. Türkmenistanyň Prezidentiniň Karary bilen 2015-nji ýylyň may aýynda «Türkmenistanda öndürilýän önümleriň daşary ýurtlara iberilýän möçberini artdyrmak boýunça Döwlet maksatnamasy» kabul edildi. Maksatnamada Türkmenistanda öndürilýän önümleriň daşary ýurtlara iberilýän möçberlerini artdyrmagyň esasy ugurlary kesgitlenildi. Bularda başga-da, Maksatnamada Türkmenistanda öndürilýän önümleriň daşary ýurtlara iberilýän möçberini artdyrmak boýunça gurulmaly kärhanalaryň sanawy hem tassyklanyldy.

Dünýä ykdysadyýetinde globallaşmak hadysalarynyň dowam edýän häzirki şertlerinde daşary ykdysady işi döwlet tarapyndan kadalaşdyrmagyň ähmiýeti has-da artýar. Bu kadalaşdyrmanyň derejesi hem-de mazmuny döwletiň daşary ykdysady syýasatynyň baş ugurlary bilen kesgitlenilýär.

Döwletiň daşary ykdysady syýasatynda eksporta goldaw bermek babatynda amala aşyrylýan çäreler möhüm orun eýeleýär, çünki olaryň esasy maksady ýurtda durnukly ykdysady ösüşi gazanmaga gönükdirilendir. Netijeli eksportyň ýurtda ykdysady ösüş gazanmagyň wajyp faktorlarynyň biri bolup duryandygy mälimdir. Bäsdeşlik artykmaçlyklarynyň durmuşa geçirilmegi bilen söwda-nyň çäkleri giňelýär, harytlary (hyzmatlary) ýerlemegiň goşmaça bazarlary emele gelýär.

Milli kärhanalaryň dünýä bazarlaryna üstünlikli çykmagyny höweslendirýän esasy şertleriň biri hökmünde döwlet tarapyndan olara maliýe goldawynyň berilmegi bolup durýandygyna dünýä tejribesi şaýatlyk edýär. Her bir ýurtda döwlet tarapyndan eksporty höweslendirmegiň özboşdak ulgamy hereket edýär. Şu ulgamda maliýe-karz gurallary iň bir wajyp orunlaryň birini eýeleýär. Bu gurallaryň kömegi bilen döwlet eksport işini amala aşyrýan kärhanalaryň öz harytlarymy (hyzmatlarymy) daşary ýurtlara ýerlemek bilen baglylykda döreýän töwekgelçilikleriň we ýitgileriň öwezinin dolunmagyny öz üstüne alýar. Netijede, kärhanalaryň öz harytlarymy (hyzmatlarymy) daşary ýurtlara eksport etmäge gyrgyklanmasy artýar.

2015-nji ýylda ýurdumyzyň Çyzykly belgiler boýunça Milli guramasy dünýä bazarynda hili kadalaşdyrmagyň we harytlaryň hem-de hyzmatlaryň bäsdeşlige ukyplylygynyň möhüm guraly bolup durýan «GSI» — «Global Standart» halkara guramasynyň agzasy boldy. Şeýle hem Türkmenistana degişli çyzykly belgi berildi. Indi ýurdumyzda öndürilýän önümler 483 belgiden başlaýan çyzykly belgi bilen belgilenýär. Häzirki döwürde ýurdumyzda çyzykly belgileri girizmek boýunça uly işler alnyp barylýar. Türkmenistanda öndürilýän harytlaryň onlarça müňe golaý görnüşlerine degişli belgi berildi. Türkmenistanyň GSI halkara ulgamyna goşulmagy ýurdumyzyň halkara söwda-ykdysady gatnaşyklarynda ygtybarly we jogapkärli hyzmatdaş hökmünde ýkrar edilýändigini alamatlandyrýar. Yurdumyzda önümçilik möçberlerinin artyandygyny we ýokary hilli haryt-lara bolan isleg-iň yokarlanyandygyny, önümlere çyzykly belgiler ulgamynyň ornaşdyrylyandygyny nazara alyp, söwda-ykdysady gatnaşyklary, harytlaryň eksportlyk ugurlaryny köpeltmek, olaryň görnüşlerini artdyrmak üçin täze mümkinçilikler açylýar.

Eksporty maliýe taýdan höweslendirmek işi käbir döwletler tarapyndan eýýäm geçen asyryň 20–30-njy ýyllarynda peýdalanyp başlandy. Häzirki wagtda bu işler dünýä döwletleriniň aglaba böleginde ykdysady syýasatyň ileri tutulýan ugurlarynyň biri bolup durýar. Munuň şeýle bolmaklygy ilkinji nobatda, halkara söwdasyndan alynýan girdejiniň artmagy, ýlmy-tehniki ösüşiň çalt depginde ösmegi, şeýle hem dünýä bazarlarynda bäsdeşligiň güýçlenmegi bilen baglanyşykly bolup durýar.

Maliýe-karz gurallarynyň esasy görnüşleriniň hatarynda eksport edijilere karzlaryň berilmegini, olaryň geçirýän karz amallarynyň ätiýaçlandyrylmagyny, şeýle hem eksport karzlaryna berilýän döwlet kepilliklerini görkezmek bolar. Döwlet eksporty iki ýol bilen karzlaşdyrypp bilýär: birinji ýol ýörite şu maksatlar üçin pul gaznalarymy döretmek hem-de bu gaznalaryň serişdelerini döwlet tarapyndan ýörite ygtyýarly guramalaryň, ýagny eksport karzlary boýunça agentliklerin üsti bilen milli eksport edijilere karz bermek arkaly amala aşyrylýar.

Eksport karzlary boýunça agentliklerin üstüne eksport karzlaryny ätiýaçlandyrmak we bu karzlara kepillikleri bermek ýaly wezipeler hem ýüklenendir. Şeýle guramalara mysal hökmünde ABŞ-da «Eksport-import» banky, Awstriýada «Kontrolbank» çykyş edýärler. Eksport karzlary boýunça eksport edijä kärhanalaryň töleýän götermlerini döwlet býujet serişdeleriniň hasabyna maliýeleşdirmek eksporty karzlaşdyrmagyň ikinji ýoly bolup durýar. Şeýlelikde, milli eksport edijiler halkara bazarlaryna öz önümlerini harytlaryny çykaranlarynda oňyn bäsleşik artykmaçlyklarynа eýe bolýarlar. Eksport karzlarynyň ätiýaçlandyryrylmagy täjirçilik we syýasy häsiýeti bolan dürli töwekgelçilikli hadysalaryň yüze çykmagy netijesinde eksport edijileriň emläkleýin bähbitlerine ýetirilýek zyýanyň öwezinin dolanmagyny göz öňünde tutýar. Bazar gatnaşyklary ösen käbir döwletlerde eksport karzlaryny ätiýaçlandyrmak wezipeleri Eksport karzlary boýunça agentliklerin üstüne ýüklenen bolsa, beýleki döwletlerde bu wezipeleri ýöriteleşdirilen döwlet edaralary ýerine ýetirýärler. Şeýle ýöriteleşdirilen döwlet edaralaryna Fransiýanyň Daşary söwdany ätiýaçlandyrmak boýunça şereketini, Yaponiýanyň eksporty ätiýaçlandyrmak müdirliginі, Beýik Britaniýanyň Eksport karzlaryna kepillikleri bermek baradaky departamentini, Germaniýanyň «GERMES» ätiýaçlandyrys şereketini mysal getirip bolar.

Eksporty karzlaşdyrmaga gönümel gatnaşyan täjirçilik banklaryny olardan karz alyjylar tarapyndan alnan karzlaryň yzyna gaýtarylmagy babatynda dörän bilşek töwekgelçiliklerden goramagyň ýene-de bir usuly bolup döwlet kepillikleri çykyş edýär. Döwlet kepillikleri eksport edijileri karzlaşdyrmaga gatnaşyan banklaryň beren karzlarynyň yzyna gaýtarylmagy babatynda yüze çykyp biljek ohaýsyz ýagdaýlary aradan aýyrýar. Netijede, milli eksport edijiler üçin maliýe serişdeleriniň elýeterliligi ýokarlanýar. Eksporty höweslendirmegiň maliýe-karz gurallary eksport edijileriň sanyny artdyrmak, daşary ýurtlarda täze bazarlary özleşdirmek, şeýle hem dünýä bazarynda harytlaryň nyrh bäsleşigini güýçlendirmek şertlerinde eksport edilýän harytlary (hyzmatlary) öndürmek üçin edilýän harajatlary azaltmak maksady bilen peýdalanylýar.

Dünýä döwletleriniň aglabasynda eksporty maliýe taýdan höweslendirmek işi ýokary derejä ýetdi. Yöne käbir döwletleriň bu görkezijiler babatynda belli bir yzagalaklygy olaryň halkara bazarlyndaky bäsleşige ukyplylygyny peseldýär, eksportyň ösmegini bökdeýär, ykdysady ösüşi we ilatyň ýaşaýyş-durmuş hal-ýagdaýyny ýokarlandyrmakda olarda bar bolan milli serişdeleri netijeli peýdalanmagyň mümkinçiliklerini peseldýär.

«Türkmenistanda öndürilýän önümleriň daşary ýurtlara iberilýän möçberini artdyrmak boýunça Döwlet maksatnamasynda» bellenen wezipeleriň üstünlikli durmuşa geçirilmegi üçin eksporty höweslendirmek babatynda maliýe-karz gurallarynyň ýerlikli peýdalanylmagy wajyp ähmiýete eýe boldy. Türkmenistanda eksport işine maliýe goldawyny bermegiň netijeli ulgamyny kemala getirmek üçin, ilkinji nobatda şeýle goldawyň esasy görnüşlerini özünde jemleýän kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň giň binýadyny yzygiderli kämilleşdirmegiň ähmiýeti ýokary bolmagynda galýar.

Yurdumyzyň ykdysadyýetiniň dünýä hojalygyna ygtybarly, amatly ugurlar boýunça we ýokary netijeli goşulyşmagyny üpjün etmek babatynda bellenen strategik maksatlary üstünlikli amala aşyrmak boýunça durmuşa geçirilýän durnukly daşary ykdysady syýasaty Türkmenistanyň iri halkara guramalaryň düzümine, birleşiklere we şertnamalara işjeň gatnaşmagyny dowam etmek, ýurdumyzda syýasy we durmuş-ykdysady durnuklylygy bermek, Watanymyzyň dünýä giňişligindäki ýokary abraýyny has-da pugtalandyrmaga gönükdirilen halkara kongressleri, maslahatlary, sergileri, yzygyderli guramak we geçirmek ýaly çäreler onuň daşary söwda ulgamynda eýeleýän ornuny ýnamly pugtalandyrýar.

Edebiýat:

1. *Gurbanguly Berdimuhamedow. Türkmenistan Durnukly ösüşiň maksatlaryna ýetmegiň ýolunda. - A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2018.*
2. *Türkmenistanyň Prezidentiniň «Türkmenistanda öndürilýän önümleriň daşary ýurtlara iberilýän möçberini artdyrmak boýunça Döwlet Maksatnamasyny tassyklamak hakynda» 2015-nji ýylyň 15-nji maýyndaky Karary //Türkmenistanyň Prezidentiniň namalarynyň we Türkmenistanyň Hökümetiniň çözgütleriniň ýygyndysy. – 2015. - № 5.*
3. *Türkmenistanyň Döwlet habarlar agentliginiň resmi elektron sahypasy. http://tdh.gov.tm*
4. *Васютинский Н. Н. Государственное поддержка экспорта: мировой опыт //Экономический вестник Ростовского государственного университета, 2010.*

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

MALIÝE WE YKDYSADYÝET

№ 5 (53), 2026

Meýlis Allamyradow,
“Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň uly mugallymy

Döwlet-hususy hyzmatdaşlygyň öňdebaryjy halkara tejribesi. Sah 16-18

Bazar ykdysadyýeti

DÖWLET-HUSUSY HYZMATDAŞLYGYŇ ÖŇDEBARYJY HALKARA TEJRIBESI

Meýlis ALLAMYRADOW,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň uly mugallymy,
ykdysady ylymlaryň kandidaty alymlyk derejesine dalaşgär

Döwlet-hususy hyzmatdaşlyk (DHH) döwletiň häkimiýet edaralary bilen hususy telekeçiligiň arasyndaky hyzmatdaşlygyň iň täsirli usullarynyň biri hasaplanýar. DHH ulag, inženerçilik, senagat, durmuş infrastrukturasyny döretmekde ýa-da döwrebaplaşdyrmakda amatly mehanizmleriň biri bolup çykýa edýär. Energiýa pudagy, senagat toplumy, ýaşaýyş jaýy we jemgyýetçilik hyzmatlary ýaly ugurlaryň ösmegi döwlet-hususy hyzmatdaşlygyň binýatlaryn yörelgeleriniň durmuşa geçirilmeginde esaslanýar. Olaryň esaslary hökmünde gatnaşyjylaryň arasynda töwekgelçilikleri we jogapkärçiligi deň çekmek, taslama şertnamasyny durmuşa geçirmegiň bähbidine borçlary, şertleri, gorlary özara birleşdirmek yörelgesini görkezmek bolar.

DHH-nyň çäklerinde döwlet we hususy eýeçilik görnüşleridäki hyzmatdaşlar maliýe akymlaryny netijeli dolandyrmaga ymtylýarlar. Munuň özi dürli çemeleşmelere we olaryň utgaşmalaryna esaslanýan işewürlik nusgalaryny kemala getirmek arkaly gazanylýar. DHH mehanizmini saýlap almakda uzagyndan işewürlik nusgasy döredilýän taslama görkezijilerinden ugur alynýar. Taslamany maliýeleşdirmek gurallarynyň ýerlikli peýdalanylmagy köp ýkdysady faktorlaryň göz öňünde tutulmagyna, oňyn artykmaçlyklary berýän we gowşak taraplarynyň takyk kesgitlenilmegine, şeýle hem aýry-aýry kemçilikleri aradan aýyrmagyň mümkinçiligine we usullaryna baha bermek boýunça nusgalyk meýilnamanyň işlenip düzülmegine mümkinçilik berýär.

Jemgyýetçilik hyzmatdaşy üçin DHH mehanizmi infrastrukturany ösdürmäge we ilata hyzmatlary bermäge gönükdirilen orta ýa-da uzak möhletli iri taslamany durmuşa geçirmäge mümkinçilik berýär. Taslamany maliýeleşdirmek we durmuşa geçirmek işine hususy pudagy çekmek bilen, döwlet hyzmatdaşy döwlet býujetiniň serişdelerini ulanmagyň zerurlygyny ep-esli azaltmaga ýa-da ony düýbünden aradan aýyrmaga mümkinçilik berýär. DHH-na gatnaşyjy bolup çykyş edýän hususy hyzmatdaş taslama durmuşa geçirilende girdeji gazanyp, şonuň ýaly-da şertnamada görkezilen ýagdaýlarda göz öňünde tutulan kepilliklerden (döwlet tarapyndan dürli öwez tölegleri görnüşinde), beýleki ýetilliklerden we amatlylardan (eger-de olar hereket edýän kanunçylyga garşy gelmeýän bolsa) peýdalanyp biler.

DHH ýörelgeleri milli kanunçylygyň degişli kadalary esasynda kanunçylyk taýdan berkidilýär. Munuň özi, şonuň ýaly-da DHH-nyň çygryndan çykýan (mysal üçin hemaýatkärlik, haýyr-sahawat, döwlet satyn almalary we ş.m.) işewürlik ugurlary bilen döwlet bölegininň arasynda işjeň hyzmatdaşlyk ýola goýmaga mümkinçilik berýär. Dünýä tejribesinde DHH çygrynda düýbi tutulýan taslamany işläp düzmek we durmuşa geçirmek işi birnäçe tapgyrdan ybaratdyr. Olaryň iň möhümi taslamanyň başlangyç bahasyny kesgitlemek tapgyrydyr. Şeýle hem bäsdeşlik esasynda maýa goýujy saýlanylýar, soň şertnama baglaşylyp, oňa gol çekişmek tapgyry geçirilýär. Taraplaryň arasynda taslama işlerini maliýeleşdirmegiň düzgün-tertibini ýalaşmak, ygtybarly kepillikleri üpjün etmek, taslamany durmuşa geçirmegiň netijelerine esaslanýan töwekgelçiligi dolandyrmak we ýerine ýetiriş bahalandyrmasyny geçirmek çärelerine hem möhüm ähmiýet berilýär. Bu tapgyrlaryň ýetilliligini ýokarlandyrmak üçin DHH-nyň dürli görnüşleri üçin gurallar işlenip düzülýär. Öňdebaryjy dünýä tejribesinde DHH-nyň işjeň ulanylýan görnüşleriniň biri hem konsessiýady r.

Daşary ýurtlaryň aglabasynda DHH üçin kanunçylyk binýadynyň emele getirilmegi konsessiýa şertnamasynyň esasyny düzgünleşdirýän kanunçylyk namasynyň kabul edilmeginden başlandy.

16

Bu ugurda Russiýa Federasiýasynyň tejribesini seljermek maksadalaýyk bolar. Bu ýagdaý konsessiýa mehanizminiň iri möçberli hususy maýa goýumlaryny çekmäge we bahasy ýokary bolan uzakmöhletli infrastruktura taslamalaryny durmuşa geçirmäge, döwlet we hususy taraplaryň ikisi üçin hem has uly ykdysady we durmuş peýdalaryny gazanmaga mümkinçilik berýändigi bilen düşündirilýär. DHH-nyň heýkeli gurallaryna mysal hökmünde önümi paýlaşmak şertnamasyny, önürüt dowamlylygy şertnamasyny we ş.m. görkezmek bolar.

ABŞ-da döwlet-hususy hyzmatdaşlygyň işjeň ösdürilýän ugurlarynyň hatarynda ulag-agregatnaşygyny gowulandyrmak, infrastrukturany döwrebaplaşdyrmak, gaty galyndylary gaýtadan işlemek, suw çeşmelerini aýlawly peýdalanmak we ş.m. ugurlary görkezmek bolar. Milli Döwlet-hususy hyzmatdaşlyk instituttynyň maglumatlaryna görä, ABŞ-da şähere hyzmat ediş edaralarynyň takmynan üçden bir bölegi DHH görnüşinde işleýär.

BRICS ýurtlarynda hem DHH-nyň ösüş aýratynlyklary bar. Konsessiýa we beýleki DHH modelleri Hytaýda, Hindistanda we Braziliýada has işjeň ulanylýar. Bular, esasan, önümçilik pudagynda, oba hojalygynda amala aşyrylýan, şeýle-de jemgyýetçilik maksatly infrastruktura taslamalary, çig mal ýataklaryny öz içine alýan taslamalar degişlidir. Russiýa döwleti Braziliýa bilen bilelikdäki DHH taslamalaryny durmuşa geçirýär.

Hytaý Halk Respublikasynda (HHR) DHH-nyň netijeli nusgasyny emele getirmegiň birinji tapgyry 1980–1990-njy ýyllar aralygyna gabat geldi. Onuň aýratynlygy taslamany dolandyrmagyň mehanizmlerini emele getirmek işine döwletiň has ýokary derejede gatnaşmagy boldy. «Gurmak-dolandyrmak-geçirmek» (GDG) nusgaly taslamalaryň köpçüliýetin esasda durmuşa geçirilmegi daşary ýurt maýa goýumlaryny çekmäge, ýurtda infrastrukturany ösdürmäge we hökümetiň üstüne düşýän maliýe ýüküni ýeňilleşdirmäge kömek etdi. Geçen asyryň 90-njy ýyllarynda başlap DHH taslamalarynyň kanuny esaslary işjeň ösdürilýär.

DHH-nyň ikinji ösüş tolkuny 2000-nji ýyllarda infrastruktura taslamalaryny maliýeleşdirmek we ýurduň ykdysady ösüşi bilen başlandy. Birleşen Milletler Guramasynyň Ösüş Maksatnamasynyň (BMGÖM) howandarlygynda Pekin, DHH meýilnamasynyň Hytaýda dowam edýän BMG 21-nji Gün tertibine (ACCA21) girizilmegini goldady.

Günorta Afrika Respublikasynda işewürlik taslamalaryna baha berlende DHH babatynda kesgitlenen maksatlara laýyk gelmegiň esasy şertleri öňe sürülýär, ýagny olar bar bolan serişdeler, ykdysady täsir we hususy taraplaryň ikisi üçin hem has uly ykdysady we durmuş peýdalarynyň

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

MALIÝE WE YKDYSADYÝET

№ 5 (53), 2026

Durnukly geljegiň we milli ösüşiň strategik ýoly.
Sah 21-23

Gurbanmyrat Gurbanmyradow,
“Maliýe” kafedrasynyň mugallymy

Aýnabat Jümmiýewa,
“Maliýe” kafedrasynyň mugallym-öwrenijisi

Ýapyk aýlawly ykdysadyýet

DURNUKLY GELJEGIŇ WE MILLI ÖSÜŞIŇ STRATEGIK ÝOLY

Gurbanmyrat GURBANMYRADOW,
Aýnabat JÜMMIÝEWA,
Türkmen döwlet maliýe instituty

Häzirki wagtda dünýä ykdysadyýeti uly ekologik öwrülişigi başdan geçirýär. Global ykdysady ösüş tebigy baýlyklaryň çendenaşa ulanylmagyna esaslanýar.

Çaklamalara görä, serişdeleriň ulanylyşy 2020-nji ýyldaky 115 milliard tonnadan 2060-njy ýyla çenli 167 milliard tonna çenli artar. Mundan başga-da, plastmassa galyndylarynyň möçberiniň 2060-njy ýyla çenli 1 milliard tonnadan geçmegi we parnik gazlarynyň 70%-iniň materiallary gaýtadan işlemek bilen baglydygy sebäpli, ykdysadyýetiň ýapyk aýlawly ykdysadyýete geçmegiň diňe bir isleg däl, eýsem zerurlygydygyny görkezýär.

Sirkulýar ykdysadyýetde «galyndy» diýen düşünje ýokdur. Galyndy – bu diňe bir ýerde nädogry ýerleşdirilen serişde gorudyr. Seljermelerin görkezişi ýaly, ýapyk aýlawly model oňaýsyz parnik täsirine garşy göreşmekde iň netijeli gural bolup durýar.

Türkmenistan bütindünýä ähmiýetli bu meseleleriň biperwaý garanok. Ýurdumyz özüniň milli ösüş strategiýasyny Durnukly Ösüş Maksatlarynyň (DÖM) laýyklykda gurayar. Türkmenistan durnukly ösüşi özüniň milli maksatnamalaryna ýakyndan utgaşdyrýar. «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasy» ýurdumyzyň durnukly ösüşiniň ýol kartasydyr. Bu strategiýanyň esasy maksady ilatyň ýaşaýyş-durmuş derejesini ýokarlandyrmak bilen bir hatarda, geljek nesilleriň ösüş mümkinçiliklerini goramak we saklamakdan ybaratdyr. Ýurtda amala aşyrylýan ykdysady özgertmeler galyndysyz önümçilik zynjyrlaryny döretmäge we serişde gorlarynyň tygşytly ulanmaga gönükdirilendir. Durnukly ösüş diňe bir ykdysady ösüş däl-de, eýsem ekologik taýdan arassa tehnologiýalaryň we jemgyýetçilik jogapkärçiliginiň sazlaşykly birleşdirilmegidir.

Türkmenistanyň hormatly Prezidenti Serdar Berdimuhamedow tarapyndan halkara meýdançalarynda öňe sürlen oňyn başlangyçlar ýurdumyzyň sirkulýar ykdysadyýete beryän ýokary ähmiýetini açyp görkezýär. Muňa mysal hökmünde BMG-niň Baş sekretary bilen geçirilen gepleşikleri we BRICS sammitindäki çykyşlary görkezmek bolar.

2024-nji ýylda Dubaý şäherinde geçirilen Bütindünýä hökümet sammitinde (WGS 2024) sirkulýar ykdysadyýete geçmek boýunça Durnukly ulag birikmesiniň global atlasynyň, Global energetika howpsuzlygy we durnukly ösüş boýunça hyzmatdaşlygyň Bileleşigini döretmek we Gün tertibiniň ileri tutulýan ugurlaryna esaslanmak bilen, ykdysady geçiş boýunça ählumumy maksatnamanyň teklip edilmegi Türkmenistanyň bu ugurda global işjeňligini tassyklaýar.

Mundan başga-da, ýurdumyz bu ugurdaky halkara taslamalara işjeň gatnaşýar, şol sanda:

- CircuEC: Ýewropa Bileleşiginiň Erasmus+ maksatnamasy tarapyndan goldanylýan CircuEC taslamasy Ýewropada we Merkezi Aziýada uniwersitetleriň we institutlaryň okuw maksatnamalaryna sirkulýar ykdysadyýeti we durnukly ösüş ýörelgelerini ornaşdyrmagy maksat edinýär. Bu taslama Türkmenistandan, Gazagystandan, Özbegistandan, Täjigistandan, Ispaniýadan, Italiýadan we Germaniýadan 15 akademiki hyzmatdaşy öz içine alýar. Biziň ýurdumyzdan bu taslama Türkmenistanyň Ylymlar akademiýasy, Türkmen döwlet maliýe instituty, Türkmen döwlet ykdysadyýet we dolandyryş instituty wekilçilik edýärler;

- GDCAU: «Merkezi Aziýa uniwersitetleri üçin ýaşyl ýalaşyklar we durnukly ösüş» taslamasy Merkezi Aziýada ýokary okuw mekdepleriniň okuw maksatnamalaryna Durnukly ösüş maksatlaryny ornaşdyrmagy, bar bolan okuw derslerini kämilleşdirmegi maksat edinýär;

- ESGCA: bu taslama Erasmus+ maksatnamasynyň bir bölegi bolup, Merkezi Aziýa ýurtlarynda ekologiýa we durnukly ösüş ulgamynda bilim maksatnamalaryny kämilleşdirmegi maksat edinýär. Onuň esasy maksady daşky gurşaw meseleleriniň jemgyýetçilik zerurlyklary we netijeli dolandyryş ýörelgeleri bilen utgaşdyrmakdyr. Italiýanyň, Rumyniýanyň, Slowakiýanyň öňdebaryjy uniwersitetleri hem-de Merkezi Aziýa döwletleriniň ýokary okuw mekdepleri bu taslamanyň hyzmatdaşlary bolup durýar.

Sirkulýar ykdysadyýetiň üstünlikli durmuşa geçirilmegi üç sany esasy tarapyň (steýkeholderleriň) utgaşykly hereketine baglydyr:

1. Döwlet dolandyryş edaralary: döwlet sirkulýar ykdysadyýeti ösdürmegiň esasy hereketlendiriji güýjüdür. Hökümet kanunçylyk binýadyny kämilleşdirmek we «Ýaşyl» döwlet satyn almalaryny höweslendirmek arkaly amatly institusional şertleri döredýär. «Ýaşyl» döwlet satyn almalary durnukly we gaýtadan işlenip bilinýän önümlere islegiň döwlet derejesinde goldanylmagyny aňladýar.

2. Hususy pudak: kompaniýalar üçin sirkulýar model diňe bir jogapkärçilik däl, eýsem bäsdeşlik artykmaçlygydyr.

3. Sarp edijiler we beýleki bazar gatnaşyjylary: sarp ediş medeniýetiniň üýtgemegi, önümleriň önrüni uzaltmak üçin bejeriş, dikeldiş we paýlaşmak (sharing economy) ýörelgeleriniň kabul edilmegi serişde gorlarynyň akymyny has amatly görnüşe getirýär.

Hususy pudak senagat utgaşmasyny ösdürmek arkaly bir kärhananyň galyndysyny beýleki kärhananyň çig malyna öwrüp biler. Şeýle çemeleşme çykdaýylary azaldyp, girdejini artdyrmaga mümkinçilik berýär.

Sirkulýar ykdysadyýet diňe bir tehnologiýa däl, eýsem adam maýasyny hem öz içine alýar. Ýapyk aýlanyşykly ykdysadyýete geçiş zähmet bazarynda täze hünärleriň döremegine sebäp bolýar, olardan:

- galyndylary gaýtadan işleýän enjamlaryň operatory;
- gaýtadan dikeldilýän energiýa çeşmeleri (gün, ýel) boýunça inžener;
- durnukly dizaýn we dikeldiş ussasy ýaly hünärleri görkezmek bolar.

Türkmenistanda amala aşyrylýan hünär öwretmek we hünär derejesini ýokarlandyrmak çäklerinde bazar islegi artýan bu ugurlardan hünärmenleri taýýarlamaga gönükdirilendir.

Sirkulýar ykdysadyýet Türkmenistanyň 2052-nji ýyla çenli niýetlenen Milli durmuş-ykdysady ösüş maksatnamasyny üstünlikli amala aşyrmagyň strategik guraly hökmünde ýkrar edilýär. Netijede, döwlet goldawy, ýlmyň güýji we sarp edijileriň täze medeniýeti birleşip, Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşynyň «Ýaşyl» we durnukly geljegini üpjün eder.

Sirkulýar ykdysadyýet diňe bir daşky gurşawy goramagyň guraly bolmak bilen çäklenmän, eýsem Türkmenistanyň ykdysady durnuklylygyny we bäsdeşlige ukyplylygyny ýokarlandyrmagyň strategik ugry bolup durýar. Serişdeleri gaýtadan ulanmaga we galyndysyz önümçilige esaslanýan aýlanyşykly modele geçmeklik ýurdumyzyň Durnukly ösüş maksatlaryna ýetmek ugrunda alyp barýan syýasatyna doly gabat gelýär.

Ýurdumyzyň bu ugurdaky esasy artykmaçlyklary:

- tebigy baýlyklary tygşytly peýdalanmak: çig mal serişdeleriniň netijeli dolandyrylmagy geljekki nesiller üçin ekologik durnuklylygy saklamaga mümkinçilik berýär;
- innowasiýa we sanlylaşdyrma: «akylly» şäher (Smart City) konsepsiýasynyň we sanly tehnologiýalaryň önümçilige ornaşdyrylmagy galyndylary azaltmaga itergi berýän esasy ýagdaý bolup çykyş edýär;
- ekologiýa howpsuzlygy: Asgabat we Arkadag şäherleriniň mysalynda sirkulýar ýörelgeleriň binagärlikde we jemgyýetçilik hyzmatlarynda giňden ornaşdyrylmagy ýurdumyzyň «Ýaşyl» ykdysadyýete ygrarlydygyny açyk-aýdyň subut edýär.

Türkmenistanyň ykdysady syýasatynda sirkulýar ýörelgeleriň ileri tutulmagy milli eksport mümkinçiliklerini giňeltmek bilen bir hatarda, ýurdumyzyň halkara ekologik konwensiýalara goşýan goşandyny has-da güýçlendirýär. Netijede, aýlanyşykly ykdysadyýet modeline geçiş Türkmenistanyň ykdysady kuwwatynyň durnuklylygyny, daşky gurşawyň tämizligini, halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş derejesiniň ýokarlanmagyny üpjün edýän iň netijeli ýol hökmünde ynamly öňe sürülýär.

Edebiýat:

1. *Gurbanguly Berdimuhamedow. Türkmenistan Durnukly ösüşiň maksatlaryna ýetmegiň ýolunda. – Aşgabat: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2018.*
2. *Serdar Berdimuhamedow. Türkmenistanyň ykdysady strategiýasy: Durnukly ösüşiň milli nusgasy// «Maliýe we ykdysadyýet». - 2021. – №5. – S. 1-3.*
3. *«Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasy».- Aşgabat: TDNG, 2022.*
4. *Türkmenistanyň Döwlet habarlar agentliginiň resmi elektron sahypasy. www.tdh.gov.tm*

21

22

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Kärhananyň maliýe netijeleriniň seljermesi. Sah 26-27

MALIÝE WE YKDYSADYÝET

№ 5 (53), 2026

Gözel Mätiýewa, “Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallymy

Ykdysady seljerme

KÄRHANANYŇ MALIÝE NETIJELERINIŇ SELJERMESI

Gözel MÄTIÝEWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň mugallymy

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidentimiziň täsirçe tagallalary netijesinde ösüşiň täze belentliklerinde rowşen ýoly bilen ynamly öňe barýan türkmen halky eserli-bagtyýar zamanasyň hüwürini görüp ýaşaýar. Yurdumyzda alnyp barylýan giň gerimli maksatnamalaýyn işleriň esasynda ykdysadyýetimiziň ähli pudaklarynda uly ösüş gazanylýar. Milli ykdysadyýet barha kuwwatlanýar, onuň dünýä ykdysady gatnaşyklarynda orny has-da pugtalanýar.

Ählitaraplaýyn ösüşleri gazanmak ugrunda amala aşyrylýan işler «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasyna» laýyklykda üstünlikli dowam etdirilýär. Yurdumyzda netijeli pul-karz syýasatyny alyp barmak, maliýe bazarsyny düýpli ösdürmek, karz edaralarynyň işine sanly tehnologiýalary giňden ornaşdyrmak, töleg ulgamyny dünýäniň ösen döwletleriniň derejesinde guramak, pul-karz dolanyşygynyň ýaglaýyna täsir etmek arkaly bazar işleglerini has doly kanagatlandyrmak, ilatyň erkin duran pul serişdelerini bank ulgamyna möhletli we talap edilýänçä görnüşlerindäki goýumlara çekmek, nagt dälhasaplaşyklaryň gerimini giňeltmek babatynda anyk wezipeler durmuşa geçirilýär.

Häzirki wagtda bazar gatnaşyklaryň işini maliýeleşdirmek boýunça hyzmatlaryň öňki döwürlere garanyňda has giň sanawy hödürlenýär. Ykdysadyýetiň barha globallaşmagy iri we ownuk kompaniýalara ösüşiň täze derejesine çykmaga, öz işini giňeltmäge, dürli maliýeleşdiriş usullaryny ulanmak esasynda ynamly üstünlik gazanmaga mümkinçilik berýär.

Häzirki zaman ykdysady şertlerde her bir kärhananyň işi bazar gatnaşyklaryna girişýän gatnaşyjylaryň üns merkezinde bolmagynda galýar. Olar özlerine ýeterli hasabatlaryň, hasap maglumatlarynyň esasynda kärhananyň maliýe ýaglaýyna baha bermäge çalyşýarlar. Bu işde esasy we netijeli gural bolup maliýe seljermesi hyzmat edýär. Onuň kömegi bilen seljerijiň obýektiň içki we daşky gatnaşyklaryna obýektiw baha bermek, soň onuň netijeleri boýunça esaslandyrylan çözgütleri kabul etmek bolýar. Maliýe seljermesi kärhananyň ösüşiniň gelşegine baha bermek maksady bilen, onuň işiniň netijesini we maliýe ýaglaýynyň maglumatlaryny öwrenmäge esaslanan işdir. Şeýlelikde, maliýe seljermesiniň esasy meselesi geljege gönükdirilen ykdysady çözgütleri kabul etmek bilen baglanyşykly kesgitsizligi (näbellidigi) peseltmek bolup duryar.

Türkmenistanda bazar ykdysadyýetine geçilýän häzirki şertlerde maliýe seljermesiniň orny we ähmiýeti ep-esli artýar, onuň geçirilmegine has köp isleg ýüze çykýar. Bazar gatnaşyklary kärhanalaryň hereket etmeginiň şertlerini düýpli üýtgedýär. Kärhanalary ýöretmegiň täze şertlerine kärhanalaryň işiniň kybap gelmegi üçin uly tagalla edilmelidir we aýawlylyk ýörelgesi pugta öňe sürülmelidir, şonuň bilen birlikde önümçiligiň netijeliligini ýokarlandyrmak möhümdir. Maliýe durnuklylygy maliýe serişdelerini erkin hereketlendirmek hem-de olary netijeli peýdalanmak arkaly önümçiligiň üznüksiz işlemegini we önümleriň netijeli ýerleşdirilmegini üpjün etmek, şeýle hem kärhananyň önümçiligi giňeltmek, döwrebaplaşdyrmak bilen bagly çykdajylary ýapmak ukybydyr.

Kärhananyň maliýe ýagdaýyna baha bermek – kärhananyň işini öwrenmegiň netijesinde onuň ýagdaýyny kesgitlemäge mümkinçilik berýän usullaryň jemidir. Kärhananyň maliýe ýagdaýy önümçilik gurşawynda onuň bäsdeşlige, tölege, karza ukyplylygyny, degişlilikde goýlan maýanyň ulanylyşynyň netijeliligini görkezýär. Maliýe seljermesini geçirmek üçin kärhananyň işiniň abatly netijelerini açyp görkezýän buhgalterçilik hasabatlary, şeýle-de ol hasabatlara esaslanyan hasaplama görkezijileriniň ulgamy ulanylýar. Seljermäniň maksatlaryna birnäçe analitik meseleleri çözmek arkaly ýetilýär, olar:

- buhgalterçilik hasabatlaryny deslapdan gözden geçirmek;
- kärhananyň emläginiň: dolanyşykdan daşary we dolanyşykdaky aktiwleriň häsiýetnamasyny kesgitlemek;
- maliýe durnuklylygyna dürs baha bermek;
- serişdeleriň hususy we karz çeşmeleriniň häsiýetnamasyny jemlemek;
- peýdanyň we düşewüntliligiň seljermesini geçirmek;
- aktiwleriň dolanyşygynyň we hususy maýanyň görkezijilerini öwrenmek;
- kärhananyň maliýe-hojalyk işini gowulandyrmak boýunça çäreleri işläp taýýarlamak.

Maliýe seljermesiniň esasy maksady kärhananyň maliýe ýagdaýy barada dürs maglumat beryän wajyp görkezijileri almak bolup duryar. Olar, hususan-da:

- aktiwiň we passiwiň gurluşyndaky üýtgeşmeler;
- debitorlar we kreditorlar bilen hasaplaşyklaryň yzygiderliligi;
- peýdanyň we zyýanyň ululygy, aktiwleriň, hususy maýanyň hem-de satuwyň düşewüntliligi;
- aktiwleriň we hususy maýanyň dolanyşygyndaky üýtgeşmeler;
- seljeriýän döwrüň başyna we ahyrsyna arasa dolanyşyk maýanyň barlygy we ş.m. baradaky maglumatlardyr.

Bu ýerde iş dolandyryjylaryny we seljerme hünärmenlerini kärhananyň häzirki maliýe ýagdaýy hem, golaý geljege çaklamasy hem deň derejede gyzyklandyryp biler. Ösen bazar ykdysadyýetli ýurtlarda buhgalterçilik hasaby, adatça, maliýe hasabatlarsyny taýýarlamak düzgünleri diýlip düşünilýän hasap standartlarsyna laýyklykda amala aşyrylýar.

Häzirki wagtda ähli edara-kärhanalarda maliýe hasabatlylygyň halkara standartlary hasaba alnyşda we hasabatlarda nämäniň kabul ederliklidigini hem-de nämäniň kabul ederlikli däldigini kesgitleýär. Hasap we hasabat standartlarsyna laýyklykda işlenip düzülen maliýe hasabatlary ygtybarly hasaplanýar.

Kärhanalaryň, edaralaryň, guramalaryň maliýe hasabatlary ulanyjylaryň talaplarsyny diňe bir ýurduň içinde däl-de, ykdysady taýdan ösen ýurtlarda maliýe hasabatlylygyň halkara standartlarynyň talaplary bilen ylalaşylan hasaba alnyş ýörelgelerine hem laýyk gelmelidir.

Gowy gurnalan marketing barlaglary, şeýle-de bazardaky üýtgünçlik we isleg, satuw we sarp ediş şertleri seljerilende alnan netijeler kärhananyň maliýe ýagdaýyny yzygiderli berkitmek üçin täsirli çeşme bolup biler. Kärhananyň maliýe ýagdaýyny berkitmegiň esasy we iň aýgytly ugurlarynyň biri içerki ätiýaçlyk gorlaryny ýüze çykarmakdyr. Onuň netijesinde önümçilik girdejisini köpeltmek, önümçilik kuwwatyny ulanyp bergisiz işlemek, önümiň hilini gowulandyryp ony bäsdeşlige ukyply etmek, maddy we zähmet serişdelerini tygşytly peýdalanmak, olaryň özüne düşýän gymmatyny peseltmek, önümçilik harajatlarsyny we ýitgilerini azaltmak bolup duryar, bularyň ählisi içerki serişdelerden has netijeli peýdalanmagyň usullarydyr.

Kärhananyň maliýe ýagdaýy seljerilende, hasabat döwrüniň (çärýek, ýarymýyl, ýyl) peýdasynyň we belli bir döwrüň dowamynda alnan pul serişdeleriniň ýol bir zat däldigini göz öňünde tutmak zerurdyr. Peýdanyň barlygy kärhanada harçlamaga elýeterli erkin pul serişdeleriniň bardygyny añlatmaýar.

Pul serişdeleri ykdysadyýetde has çäkli serişde goruldyr. Kärhananyň üstünligi köp derejede ýolbaşçylaryň pul serişdelerini oýlanyşykly peýdalanmagy başarmagy bilen kesgitlenýär. Pul akymlarynyň dolandyrylmagy şu aşakdakylary öz içine alýar:

- pul serişdeleriniň akymyny hasaba almak;
- nagt pul akymyny seljermek;
- pul serişdeleriniň hereketiniň býujetini düzmek.

Pul akymlarynyň amatly görnüşe getirmegiň öňünden edilmeli wajyp çäreleri olaryň döremeginiň häsiýetine, göwrümine täsir edýän faktorlary öwrenmek bilen bagly bolup duryar. Bulary içki we daşky faktorlara bölüp bolýar. Kärhananyň pul akymlarsyny amatly görnüşe getirmegiň esasynda olaryň orny we ýaramaz (oňyn dál) görnüşlerini deňagramlaşdyrmak çäreleri goýulýar. Kärhananyň hojalyk işine pul akymlarynyň ýetmezligi hem, artykmaçlygy hem oňaýsyz täsir edip bilýändigini bellemek möhümdir.

Iň amatly maýa gurluşmyň emele gelmegi, ýagny sahyy we karz serişdeleriniň arasyndaky iň peýdaly deňagramlylygy tapmak maliýe dolandyryşynyň iň möhüm wezipesi bolup duryar. Kärhanany maliýeleşdirmegiň has amatly çeşmelerini kesgitlemek üçin kärhananyň işine aýratyn mazmunda derňew geçirilýär. Maliýe çeşmeleriniň başarnyklydygy, dogry we oýlanyşykly saýlanylmagy serişde gorlarynyň ulanylyşynyň girdejilaligini ýokarlandyryşyndygy, serişdeleri yzyna gaýtarmak zerurlygy bilen baglylykda kärhananyň goşmaça delillendirilmedik agramy salmaýandygy mälimdir.

Önümçilik kärhanalarynyň maýasyny kämilleşdirmek boýunça garalyp geçilen usullar we maslahatlar ykdysadyýetiň has-da durnukly bolmagyny üpjün eder. Içerki maliýe strategiýalarynyň hil taýdan gowulandyrylmagy, maliýe töwekgelçiliklerini netijeli dolandyrylmagy, çeşmeleriň dürlüligi we strategik meýilleşdirmäniň sowatly alnyp barylmagy kärhana işiniň has ýokary netijelere eýe bolmagyny üpjün edýär. Bu usullar diňe bir kärhananyň maliýe ýagdaýyny gowulandyrmak bilen çäklenmän, eýsem tutuş milli ykdysadyýetiň bazar bäsdeşlige ukyplylygyny we dünýä derejesinde öňe gitmegini üpjün eder.

Edebiýat:

1. *Gurbanguly Berdimuhamedow. Türkmenistanyň durmuş-ykdysady ösüşiniň döwlet kadalaşdyryljyy. - I, II tomlary. – Aşgabat: TDNG, 2010.*
2. *«Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasy». - A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2022.*
3. *Şallyýew Ç. Makroykdysadyýet. – Aşgabat: TDNG, 2015.*
4. *Асаул А.Н. Организация предпринимательской деятельности. - М.,2003.*
5. *http://www.strateg.gov.tm*

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Buhgalter hünäriniň etikasynyň esaslary. Sah 31-33

MALIÝE WE YKDYSADYÝET

№ 5 (53), 2026

Maýagözel Annamuhammedowa,
“Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallymy

Hünär etikasy

BUHGALTER HÜNÄRINIŇ ETIKASYNYŇ ESASLARY

Maýagözel ANNAMUHAMMEDOWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň mugallymy

Hormatly Prezidentimiziň belleýşi ýaly, milli ykdysadyýetiň hil taýdan özgerdilmegi ykdysady ösüşiň, ýagny onuň strategik ugurlarynyň ylmy taýdan esaslandyrylmagyny, bazar ykdysadyýetiniň ösüşiniň üýtgemelerini öňünden kesgitläp dolandyrmakda ýlma esaslanan taktiki we strategik usullaryň saýlanyp alynmagyny üpjün etmelidir. Bu jogapkärli işiň esasynda geljekki hünärmenlere düýpli ykdysady bilim bermegiň duryandygy mälimdir.

Buhgalterçilik hasaba alnyşynyň ylmy, usulyýet we tejribe esaslarymy ösdürmekde uly ösüş gazanylan hem bolsa, milli ykdysadyýetiň eýeçilik esaslarynyň özgerdilmegi, eýeçiligiň dürli görnüşlerine esaslanýan ykdysady subýektleriň kemala gelmegi we ösmegi üçin ähli amatlyklaryň döredilmegi, ykdysady ulgamyň hukuk binýadynyň döwrebaplaşdyrylmagy, milli ykdysadyýetiň dünýä ykdysadyýetiniň ayrylmaz bir subýektine öwrülmegi we dünýä bazarlaryna giňden ornaşmagy bilen, dolandyryş çözgütlerini kabul etmek üçin maglumatlaryň möhüm çeşmeleriniň biri bolan buhgalterçilik hasaba alnyşyna bildirilýän talaplar has-da artdy. Bu diňe bir maliýe hasabatlylygynyň maglumatlaryna degişli bolmak bilen çäklenmän, eýsem dolandyryş hasabyna hem doly derejede degişlidir.

Şunuň bilen baglylykda, milli ykdysadyýetde buhgalterçilik hasaba alnyşyny kämilleşdirmek üçin ykdysady ulgamyň ýokary hünärli işgärler bilen üpjünçiligine möhüm ähmiýet berilýär.

Buhgalter hünäri diňe bir hünär bilimlerine, başarnygyna we ukyplaryna dál, eýsem tejribeli adamlaryň bellenen tertip-düzgünlere bolan gatnaşygyny, olary nähili ýerine ýetirýändigini açyp görkezýär, şol düzgünlere we standartlara pugta eýermegini göz öňünde tutýar. Şunda, berlen ýumuşlardan, talaplardan sowatly baş çykarmak ukyby hünär dogruçyllygy bilen utgaşmalydyr. Hünärlilik ýerine ýetirilýän işiň hiline we derejesine ýakyndan täsir edýär. Zähmet näçe ýokary çylşyrymly bolsa, işgäre şonça-da köp jogapkärçilik düşýär.

Hemme hünärler üçin baş sany umumy häsiýet mahsusdyr:

- nazary bilimler;
- hünär abraýy;
- jemgyýetiň goldawy;
- ahlak taýdan özüňi alyp barys düzgünleri;
- hünär medeniýeti.

Olara has ýakyndan garap geçeliň.

Hünärlilik nazary bilimlere esaslanýar, ýagny tejribede ukyplary kämilleşdirmäge mümkinçilik berýän nazary esasa eýedir. Nazaryýet belli bir ýagdaýda işiň amaly usullaryny ýerine ýetirmek üçin esas bolup hyzmat edýär.

Hünäriň abraýy iki taraptan: hünäriň özi bilen (bilimleriň, düzgün-nyzama getirişi çäreleriň, hünär ussatlarynyň hünär derejesiniň hasabyna) we daşky ölçeglerden (müşderilerin we ulanyjylaryň ýkrar etmegi) goldanylýar.

Hünäriň abraýy jemgyýet tarapyndan goldanylmagyny talap edýär.

Jemgyýetçilik gözegçiligini üpjün etmek üçin her bir hünär babatynda özüňi alyp barşyňy ahlak kadalaryny kesgitleýän düzgünleriň döredilmegi maksadalaýykdyr. Bularyň hemmesi hünäriň daşky keşbini tassyklamaga gönükdirilendir.

Buhgalter hünärine ykdysadyýetiň islendik ugurlarynda pugta talap bildirilýär. Bazar gatnaşyklary şertlerinde buhgalter hünäri abraýly, döredijilikli we oňaýly zähmet haky tölenýän käre öwrüldi.

Häzirki wagtda dünýä tejribesinde buhgalter hünärmenleriniň taýýarlanylmagy we kämilleşdirilmegi dört maksatnama boýunça amala aşyrylýar:

1. Hünär-tehniki bilim maksatnamasy: bu maksatnama boýunça okuw merkezlerinde, hünär mekdeplerinde, hünär-tehniki merkezlerde, buhgalterçilik hasabaty boýunça goşmaça maksatnamaly umumybilim mekdeplerde, buhgalterleriň we auditorlaryň birleşmeleriniň we täjirçilik gurluşlaryň ýanynda okuwlarda buhgalterleriň taýýarlanylmagy alnyp barylýar.
2. Orta hünär bilim maksatnamasy: onuň çäklerinde orta hünär mekdebinde tehniki buhgalterler taýýarlanylýar.
3. Ýokary hünär bilim maksatnamasy esasynda uniwersitetlerde, institutlarda we akademiýalarda ykdysaçy buhgalterler okadylýar.
4. Ýokary okuw mekdebinden soňky hünär bilim maksatnamasy uniwersitetlerde, okuw we ylmy-barlag institutlarynda, akademiýalarda, aspiranturanyň, doktoranturanyň üsti bilen we alymlyk derejesini goramak arkaly auditor buhgalterleri taýýarlamak, hasaba alyş hünärmenleriniň hünär derejesini ýokarlandyrmak, ýokary derejeli hünärmenleriň taýýarlanylmagyny göz öňünde tutýar.

Buhgalter hünärmenleri taýýarlamak we hünär derejesini ýokarlandyrmak maksatnamalaryna laýyklykda, olara şahadatnamanyň berilmegi hem dört dereje boýunça amala aşyrylýar:

birinji dereje — buhgalter-hasapçy: bu derejeli hünärmen hasapçynyň wezipesini ýerine ýetirmäge, iri we orta kärhanalarda esasy hasabaty alyp barmaga, ýönekeý ykdysady işi amala aşyrmaga ukyplydyr;

ikinji dereje — tehnik-buhgalter: bu derejedäki buhgalter (I ýa-da II derejeli), buhgalter hasabaty we hojalyk işiniň seljerilmegi boýunça ykdysatçy, ykdysatçy wezipesinde işläp bilýär;

üçünji dereje — buhgalter-ykdysatçy: bu hünärmen edarada baş buhgalteriň ýa-da onuň orunbasarynyň wezipesini eýeläp we olaryň edýän işini ýerine ýetirip bilýär;

dördünji dereje — ussat buhgalter-auditor: bu derejeli hünärmen auditor bolup işläp, barlaglara ýolbaşçylyk edip we audit hasabatlaryna gol çekip bilýär.

Buhgalter hünärine eýe bolan adamlar şu ugurlar boýunça ýöritelesýär:

- kärhanalarda we guramalarda amaly buhgalterçilik hasabaty;
- garaşsyz buhgalterçilik işi;
- mugallymçylyk käri.

Buhgalter hünärmeni tejribede dürli eýeçilik we guramaçylyk-hukuk görnüşli guramalarda zähmet şertnamasyna laýyklykda işleýär.

Garaşsyz buhgalterçilik, esasan buhgalteriň guramada (kärhanada) işlemeýändigini, ýagny oňa öz hyzmatlaryny gönüden-göni höwürleýändigini añladýar. Garaşsyz işi buhgalterçilik hasabyny alyp barmak we buhgalterçilik hasabatyny düzmek (aýratyn hem, kiçi işewürlik kärhanalarynda), umumy ýýllyk girdejisi baradaky beýannamany taýýarlamak (şahsy taraplar üçin), salgyt salynmagy boýunça we maslahat bermek bilen baglanyşykly tölegli hyzmatlaryň berilmeginden ybaratdyr. Ýlmy taýdan esaslandyrylan maslahatlar, adatça, buhgalterçilik hasabatyny guramaga, çenlikleri taýýarlamaga we önümiň özüne düşýän gymmatyny hasaplamaga, hasaba alyş awtomatlaşdyrmaga, maglumatlary işläp taýýarlamak boýunça awtomatlaşdyrylan ulgamlary işläp düzmäge, dolandyryjylyk çözgütlerini kabul etmek üçin matematiki modelleri ulanmaga we beýlekilere degişlidir.

Mugallymçylyk käri ýokary bilimi bolan buhgalter tarapyndan ýokary okuw mekdeplerinde, orta hünär okuw mekdeplerinde, hünär-tehniki mekdeplerinde sapak bermek arkaly ýerine ýetirilýär. Buhgalterleriň taýýarlanylmagy, tejribäniň görkezişi ýaly, diňe buhgalterçilik hasaba alnyşy, audit, hojalyk işiniň seljermesi, maliýe, hojalyk we salgyt hukugy ugurlarynda ökde hünärmenleri çekmegiň esasynda üstünlikli amala aşyrylyp bilner.

Buhgalterçilik diňe bir sanlar we hasabatlar bilen işlemek dál-de, eýsem uly jogapkärçiligi we ynamy talap edýän hünärdir. Buhgalteriň taýýarlaýan maglumatlaryna esaslanyp, kärhananyň ýolbaşçylary, maýadarlar we döwlet edaralary möhüm çözgütleri kabul edýärler. Şol sebäpli buhgalter hünärinde etiki kadalary berjaý etmegiň zerurlygy hünär ussatlygyndan pesde goýulmaýar.

Halkara buhgalterler federasiýasy (IFAC) tarapyndan bellenilen hünär etikasynyň esasy ýörelgeleri şu aşakdakylardan ybarat:

- dogruçyllyk: buhgalter öz işinde gönümel, halal, akýürekli we dogruçyl bolmalydyr. Ol diňe bir kanunlary berjaý etmek bilen çäklenmän, eýsem işewürlik gatnaşyklarynda adalatly bolmalydyr,
- obýektiwlik: hünär işinde bähbitleriň çaknyşmagyna, başga biriniň täsirine ýa-da garaýşyla-ryna ymtylmaly däldir. Buhgalter kararlary kabul edende diňe hakyky wakalara, delillere, subutnamalara we resminamalara esaslanmalydyr, iş ýerinde wezipe borçlaryny hemişe şahsy gatnaşyklardan, gyzyklanmalardan hem bähbitlerden ileri tutmalydyr;
- hünär ussatlygy we degişli derejede başarnyk: buhgalter öz bilimini we ukyplaryny hemişe döwrebap derejede kämilleşdirmelidir, kanunçylyk öýtgeşmelerinden habarly, öz işine ünsli bolmalydyr, ony takyk hem-de öz wagtynda ýerine ýetirmelidir;
- gizlinlik: hünär işiniň çäklerinde alnan maglumatlary kärhananyň rugsady bolmazdan üçünji taraplara aýan etmek gadagandyr. Bu düzgün elmydama dowam edilip, hat-da işden çykylandan soň hem güýjünde galýar. Buhgalterçilik maglumatlary diňe kanunçylyk tarapyndan talap edilen ýagdaýynda açylyp bilner;
- hünär taýdan (professional) özüňi alyp barys: buhgalter özüniň hünär abraýyna ýaramaz täsir edip biljek islendik hereketden saklanmalydyr. Ol beýleki kärdeşlerine hormat goýmalydyr we işgärleriň arasynda ynamy berkitmelidir;
- bähbitleriň çaknyşmagy: buhgalteriň şahsy bähbitleri bilen kärhananyň bähbitleriniň çapraz gelmegi iň uly etiki meseleleriň biridir. Buhgalter bähbitleriň özara çapraz gelýän islendik ýagdaý barada ýolbaşçylara öňünden habar bermelidir we şol mesele boýunça karar alnyňa çenli kabul edilmegine gatnaşmaly däldir;
- sanlylaşdyrma we etika: häzirki wagtda buhgalterçilik ulgamyny sanlylaşdyrylmagy we awtomatlaşdyrylmagy (meselem, 1C, SAP) bilen baglylykda hünär edebiniň (etikasynyň) täze jähtleri ýüze çykýar. Maglumat howpsuzlygy kadalarynyň pugta berjaý edilmegi hasabatlara bikanun aralaşmakdan we olary nusgalamakdan goraýar. Hasabatlary programma düzýän hem bolsa, ony barlaýan we tassyklaýan şahs hökmünde jogapkärçilik ýene-de buhgalteriň üstüne düşýär.

Hünär edebiniň esaslaryna gysarnyksyz eýermek buhgalter üçin diňe bir borç dál, eýsem onuň hünär kämilliginiň görkezijisidir. Çünki, arassa we aýdyň hasabatlylyk islendik ykdysady ulgamyň durnuklylygyny esasy girewi hasaplanýar.

Bilim, ylym we innowasion önümçilik çygyrlaryndaky döwlet maksatnamalarynyň üstünlikli amala aşyrylmagy bu ulgamlardaky işleriň netijeliligini üpjün edýär. Şol sebäpden hem häzirkizaman ylymyndan oňat baş çykaryan ýokary derejeli hünärmenleri taýýarlamak boýunça alnyp barylýan işlere berilýän ähmiýet diňe ýokarlanýar.

Edebiýat:

1. *Gurbanguly Berdimuhamedow. Türkmenistanyň durmuş-ykdysady ösüşiniň döwlet kadalaşdyryjysy: Ýokary okuw mekdepleri üçin okuw gollanmasy. - I tom. – Aşgabat: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2010.*
2. *G.Gulgeldiýew, A.Gurbanguly̆ew. Buhgalterçilik hasaba alnyşynyň nazaryýeti: Orta hünär okuw mekdepleri üçin okuw gollanmasy. – Aşgabat: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2018.*
3. *А.В. Глущенко. Теория бухгалтерского учёта: Учебное пособие. -Волгоград, 2003.*
4. *Г.Н. Мансурова. Бухгалтерское дело: Учебное пособие. – Ульяновск, 2011.*
5. *Internet-maglumatlar.*

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Şirin Öwezberdiýewa,
“Bank işi” kafedrasynyň mugallymy

Dünýä ýaň salan dabaralar. Sah 3

DÜNÝÄ ÝAŇ SALAN DABARALAR

07.10.2026. Balkan welaýatynyň Türkmenbaşy şäherindäki Ruhyýet köşgünde «Tatar gyzy — 2026» halkara bäsleşigiň jemleýji tapgyry üstünlikli tamamlandy. Bäsleşigiň düzgünlerine görä, indiki ýylyň jemleýji tapgyry şu ýyl ýeňiji bolan gatnaşyjynyň ýaşaýan sebitinde ýa-da ýurdunda geçirilýär. Munuň özi bäsleşigiň geografik gerimini giňeltmäge we ýurtlaryň arasynda ynsanperwer gatnaşyklary pugtalandyrmaga ýardam berýär.

2026-njy ýylda bu abraýly halkara bäsleşigiň jemleýji tapgyry ilkinji gezek Türkmenistanda geçirildi. Gahryman Arkadagymyzyň «Tatar gyzy — 2026» bäsleşiginiň jemleýji tapgyryny Hazar deňziniň kenarynda geçirmek baradaky teklibi Tatarystan tarapyndan çuňňur hormat we hoşallyk bilen kabul edildi. Şeýle giň möçberli medeni çäräniň türkmen topragynda geçirilmegi diňe bir söwdaykdysady däl, eýsem, medeni-ynsanperwer ulgamy hem öz içine alýan köpýanlylyk netijeli hyzmatdaşlygyň logiki dowamy boldy.

Türkmenbaşy şäheriniň Ruhyýet köşgünde geçirilen «Tatar gyzy — 2026» halkara bäsleşiginiň jemleýji tapgyry baý mazmuna hem-de ýokary ruhubelentlige beslendi. Bäsleşige Russiýanyň dürli sebitlerinden, Gyrgyzystandan, Türkiýeden, Türkmenistandan we Özbegistandan gelen gyzlar gatnaşdy. Bäsleşigiň baş baýragy ugrunda 12 sany gyz bäsleşdi. Eminler gatnaşyjylaryň ene dilini, milli däp-dessurlary we medeniýeti bilşine, döredijilik ukybyna, milli aýdym-tanslary ýerine ýetirişine, el işlerinde hem-de milli tagamlary taýýarlamakdaky ussatlygyna baha berdiler. Netijede, «Tatar gyzy — 2026» diýen ada Özbegistandan Amina Mahmudowa mynasyp boldy.

X9» kysymly awtoulagyň açary gowşuryldy. Şu pursatda ýeňijä tüýs ýürekden çykýan gutlag sözleri beýan edildi.

Konsert «Arkadagly Serdarym bu gün uly toý tutýar» atly aýdym bilen açyldy. «Awazanyň kenarynda ýañlanýar dostluk aýdymy» atly edebi-sazly çykyşda ýurdumyzyň dünýä döwletleri bilen alyp barýan dostlukly gatnaşyklary hem-de Awazanyň halklary birleşdirýän merkez hökmündäki ähmiýeti çeper beýan edildi.

Aýdym-sazly, tansly çykyşlar dost-doganlyk döwletleriniň ajaýyp künjeklerini we gözelliklerini, dürli halklaryň özboluşly däp-dessurlaryny, medeni-ruhy gymmatlyklaryny, parahatçylygy, agzybirligi şöhlelendirýän wideoşekiller bilen utgaşdy.

Baýramçylyk konserti milli we umumadamzat medeni mirasynyň aýrylmaz bölegi bolan ÝUNESKO-nyň Adamzadyň maddy däl medeni mirasynyň sanawynda orun alan «Küştdepdi» tansy bilen dowam etdi. Soňra konserte gatnaşyjylaryň ählisiniň bilelikde ýerine ýetirmeginde Gahryman Arkadagymyzyň sözlerine we sazyna döredilen «Öňe, diňe öňe, jan Watanym Türkmenistan!» atly aýdym ýañlandy.

Şirin ÖWEZBERDIÝEWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň mugallymy.

08.10.2026. «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda geçirilýän halkara çärelere gatnaşýan döwlet Baştutanlary we belent mertebeli myhmanlar Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyna agza döwletleriň we Eýran Yslam Respublikasynyň milli tagamlarynyň festiwalyna gatnaşdylar. Döwlet Baştutanymyz hem-de belent

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Ogulmeňli Şamyradowa,
“Maliýe bazarlary we banklar” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Deňizden joşgun alan duşuşyklar. Sah 4

DEŇIZDEN JOŞGUN ALAN DUŞUŞYKLAR

■ «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda Araly halas etmegiň halkara gaznasynyň (AHEHG) döwletara utgaşdyryjy suw hojalyk Toparynyň 95-nji mejlisi geçirildi. Duşuşygyň çäklerinde ozal kabul edilen we Merkezi Aziýanyň suw hojalyk düzümini ulgamlaýyn döwrebaplaşdyrmaga gönükdirilen çözgütleriň durmuşa geçirilişiniň gidişi seljerildi. Mejlise gatnaşyjylar bilelikdäki döwletara maksatnamalarynyň we sebitiň ýurtlarynyň ýolbaşçylarynyň tabşyryklarynyň ýerine ýetirilişiniň oňyn depginini belleдiler.

■ «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyna agza ýurtlaryň daşary işler ministrleriniň geňeşiniň mejlisi geçirildi. Duşuşyk GDA ýurtlarynyň taryhy umumylygyny açyp görkezýän ynanyşykly we netijeli häsiýetde geçdi. Mejlisiň dowamynda GDA-nyň döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň geçiriljek mejlisine taýýarlyk görmek bilen baglanyşykly meselelere aýratyn üns berildi. Daşary işler ministrleri geçiriljek sammitiň gün tertibindäki meseleleriň toplumyna seretdiler we kabul ediljek çözgütleriň Arkalaşygyň giňişliginde integrasiýa proseslerine kuwwatly itergi berjekdigine ynam bildirdiler. Mejlisiň netijeleri boýunça birnäçe resminamalara gol çekildi.

Ogulmeňli ŞAMYRADOWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Telewideniýe we kino sungatynda gazanylan üstünliklere bagyşlanan metbugat maslahaty. Sah 5

№ 41 (333), 12.10.2026

Gunça Akmuhammedowa,
“Bank işi we pul dolanyşygy” taýýarlyk ugry, 2 ýyl talyp

TELEWIDENIÝE WE KINO SUNGATYNDA GAZANYLAN ÜSTÜNLIKLERE BAGYŞLANAN METBUGAT MASLAHATY

«Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda geçirilen taryhy ähmiýetli halkara çäreleriň çäklerinde Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyna agza döwletleriň arasynda «Bedew bady: güýç hem gözellik» atly döwletara telewizion filmleriň bäsleşiginiň ýeňijilerini sylaglamak dabarasy boldy. Munuň özi GDA-nyň çäklerinde bar bolan teleýaýlymlarda we kinostudiýalarda döredilýän filmleriň ählumumy talaplara laýyk gelmegini üpjün etmek ugrunda edilýän bilelikdäki tagallalaryň aýdyň netijesidir.

Bäsleşigiň adynyň bedew bady bilen utgaşmagynda çuňňur many bar. Bu ösüşleriň belentliklerine tarap bedew bady bilen ynamly gadam urýan ýurdumyzda ähli ugurlar boýunça halkara derejeli çäreleriň geçirilmegine uly ähmiýet berilýändigini alamatlandyrýar. Munuň özi halkara hyzmatdaşlygy işjeňleşdirmek bilen bir hatarda, häzirki döwrüň ruhuna kybap gelýän täze kino eserleriniň döredilmegine giň ýol açýar.

«Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda bäsleşige gatnaşyp, aýratyn tapawutlanan filmleriň awtorlaryna mynasyp bolan sylaglary gowşuryldy. Şu ýylyň möhüm wakasyna öwrülen we dünýä ýüzündäki şan-şöhraty belende göterilen ahalteke bedewleriniň waspynyň beýan edilmegine bagyşlanan bäsleşik uly dabaralar bilen jemlendi. Ýokary sylaglara we degişli baýraklara mynasyp bolanlar, ilki bilen, özlerine bildirilen hormat üçin Gahryman Arkadagymyza hem-de hormatly Prezidentimize çuňňur hoşallyklaryny beýan etdiler.

Gunça AKMUHAMMEDOWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Halkara hyzmatdaşlygyň täze belentligi. Sah 6

№ 41 (333), 12.10.2026

Bägül Amandurdyýewa,
“Maliýe we karz” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

HALKARA HYZMATDAŞLYGYŇ TÄZE BELENTLIGI

Halkara çäreleriň «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda geçirilmegi Hazaryň türkmen kenarynda döwrebap infrastrukturaly syýahatçylyk zolagynyň hereket edýändigini ýene bir gezek äleme äşgär etdi. Çünki Hazar deňziniň kenarynda ýerleşýän bu ajaýyp künjek häzirki zaman düzümleri, amatly şertleri we halkara çäreleri geçirmek üçin döredilen mümkinçilikleri bilen Türkmenistanyň syýahatçylyk kuwwatyny dünýä ýaýýar. Awaza eýýäm köp ýyllaryň dowamynda halkara dialogyň, dostlugyň we özara düşünişmegiň möhüm merkezleriniň biri hökmünde tanalýar.

Türkmenistanyň daşary syýasatynyň parahatçylyk söýüjilikli ýörelgeleri bilen sazlaşýan bu halkara çäreler ýurdumyzyň dünýä döwletleri bilen deňhukukly, özara hormat goýmak we bähbitleri nazara almak esasynda hyzmatdaşlygy ösdürmäge ygrarlydygyny aýdyň görkezýär. Olaryň netijeleri sebitde durnuklylygy pugtalandyrmaga, ykdysady we medeni gatnaşyklary giňeltmäge hem-de umumy meseleleriň çözgüdinde bilelikdäki tagallalaryň ähmiýetini ýokarlandyrmaga ýardam berdi.

Şeýlelikde, 2026-njy ýylyň oktýabrynda «Awaza» milli syýahatçylyk zolagy ýene-de halkara hyzmatdaşlygyň möhüm merkezine öwrüldi. Bu ýerde geçirilen ýokary derejeli duşuşyklar, ekologiýa sammiti, medeni çäreler, sergiler Türkmenistanyň parahatçylyk, dostluk we netijeli hyzmatdaşlyk ýörelgelerine esaslanýan daşary syýasatynyň dabaralanmasy bolup, ýurdumyzyň halkara abraýynyň has-da belende galmagyna oňyn täsirini ýetirdi.

Bägül AMANDURDYÝEWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Вышел в свет девятый номер журнала «Arkadagly ýaşlar» за 2026 год. стр 7

№ 41 (333), 12.10.2026

Meryem Annaýewa,
“Bank işi we pul dolanyşygy” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

ВЫШЕЛ В СВЕТ ДЕВЯТЫЙ НОМЕР ЖУРНАЛА «ARKADAGLY ÝAŞLAR» ЗА 2026 ГОД

Новый номер журнала «Arkadagly Ýaşlar» вновь открывает читателям яркий мир современной туркменской молодёжи — её достижений, инициатив, творчества и устремлений. В период, когда молодому поколению предоставляются широкие возможности для учёбы, профессионального развития, освоения новых знаний и раскрытия талантов, события из жизни молодых людей находят своё отражение на страницах периодических изданий.

В 9-м номере журнала «Arkadagly Ýaşlar», издаваемого при Центральном совете Молодёжной организации Туркменистана имени Махтумкули, собраны материалы об ярких событиях месяца, ознаменованного празднованием 35-летия священной Независимости нашей Родины. Статьи, очерки и комментарии знакомят читателей с важными событиями и достижениями молодых граждан страны.

В центре внимания нового выпуска — ключевые направления жизни молодёжи: любовь к Родине, наука и образование, цифровые технологии, спорт и здоровый образ жизни, творчество и духовно-нравственные ценности. На страницах журнала широко представлены успехи молодых специалистов, студентов, спортсменов и талантливых представителей творческой молодёжи.

Особое место занимают стихи молодых поэтов, рассказы писателей и произведения искусства. Благодаря этому журнал становится не только летописью достижений молодого поколения, но и живым пространством для его мыслей, мечтаний и творческих поисков. «Arkadagly Ýaşlar» объединяет самые разные грани современной жизни молодёжи — от об-

разования и творчества до спорта и инноваций. Его страницы рассказывают о сегодняшнем дне молодых людей и вместе с тем отражают их стремление уверенно смотреть в будущее.

Напоминаем, что каждый номер журнала «Arkadagly Ýaşlar» доступен на соответствующих сайтах для читателей, оформивших электронную подписку (www.turkmenmetbugat.gov.tm // www.yashlar.gov.tm).

Мерьем АННАЕВА,
студентка Туркменского государственного института финансов.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Serdar Berdiýew,
“Maliýe we karz” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

«Ýerde ýörän, gökde uçan tagtym sen, syrdaşym sen, myradym sen, bagtym sen!». Sah 8

«ÝERDE ÝÖRÄN, GÖKDE UÇAN TAGTYM SEN, SYRDAŞYM SEN, MYRADYM SEN, BAGTYM SEN!»

Türkmen halkynyň taryhynda at aýratyn orun eýeleýär. Ol diňe bir uzak ýollaryň ýoldaşy ýa-da ýyndamlygyň nyşany bolman, halkymyzyň durmuşynyň, medeniýetiniň we sungatynyň aýrylmaz bölegine öwrüldi. Şol köpasyrlyk ýol bilen kemala gelen ahalteke bedewi bolsa türkmeniň dünýä beren gymmatly miraslarynyň biridir.

Türkmeniň atşynaslyk medeniýeti diňe bir bedew ýetişdirmek bilen çäklenmeýär. Ol seýisçilik sungatyny, atlary bezemek däplerini, milli şaý-sepleriň ýasalyş tehnologiýalaryny, çapmagyň we seýislemegiň inçe tilsimlerini hem öz içine alýar. Kanunda bu gymmatlyklaryň goralmagyna aýratyn orun berilmegi halkymyzyň maddy we maddy däl mirasynyň bitewüligini üpjün edýär.

Ahalteke bedewiniň dünýä tanalmagy bilen birlikde onuň taryhynyň, şejeresiniň, atçylyk sungatynyň, milli bezegleriniň we seýisçilik däpleriniň hem giňden öwrenilmegi möhümdir. Şol sebäpli Kanun ylmy gözlegleri, golýazmalary we beýleki ýazuw çeşmelerini toplamaga, olary ylmy esasda öwrenmäge, degişli eserleri neşir etmäge hem şert döredýär. Atçylyk sungaty bilen ylmyň, däp bilen tehnologiýanyň, milli miras bilen halkara hyzmatdaşlygyň bir bitewi ugurda jemlenmegi ahalteke atçylyk medeniýetiniň täze döwrüň şertlerinde ösdürilmegine mümkinçilik berýär.

Türkmen halkynyň «At — myrat» diýen düşünjesinde uly many bar. At türkmeniň arzuwynyň myrady, uzak ýolunyň ýoldaşy, dabarasynyň bezegi, sportdaky guwanjydyr. Şonuň üçin ahalteke bedewine goýulýan sarpa, aslynda, halkyň öz taryhyna, öz medeniýetine hem-de köklerine goýýan sarpasydyr.

Serdar BERDIÝEW,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Sport. Saglyk. Ruhubelentlik. Sah 11

№ 41 (333), 12.10.2026

Aýgül Meläýewa,

“Maliýe we karz” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

SPORT. SAGLYK. RUHUBELENTLIK

Bedenterbiýe ruhubelentlikdir. Ruhubelentlik saglykdyr. Sagdynlyk bolsa kämil jemgyýetiň kepilidir. Şonuň üçin hem ilatyň saglygyny goramak sagdyn durmuş ýörelgesini kemala getirmek bilen berk baglanyşyklydyr. Şunuň bilen baglylykda, ýurdumyzda bedenterbiýä we sporta giň mümkinçilikleriň döredilmegi, sagdyn durmuş ýörelgesiniň wagyz edilmegi, eneleriň we çagalaryň saglygyny goramaga aýratyn üns berilmegi hem saglygy goraýyş ulgamynda alnyp barylýan işleriň möhüm ugurlary hökmünde görkezilýär.

Her ýylda Türkmenistanyň Saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň güni mynasybetli geçirilýän dabaralar saglygy goraýyş işgärleriniň asylly we jogapkärli käsine bolan hormaty has-da aýdyň görkezýär. Saglygy goraýyş işgärleriniň gündelik zähmeti adamlaryň saglygyny goramaga, olaryň ömrüniň we ýaşaýyş-durmuş şertleriniň gowulanmagyna gönükdirilendir. Şonuň üçin olaryň hünär başarnygyň giňden bellenilmegi bu kär eýelerine goýulýan hormatyň we olaryň zähmetine berilýän ýokary bahanyň beýanydyr.

Türkmenistanda saglygy goraýyş ulgamynda alnyp barylýan giň gerimli işler halkyň saglygyny goramak bilen birlikde, sagdyn we bagtyýar jemgyýeti kemala getirmäge gönükdirilendir. Döwrebap hassahanalaryň we lukmançylyk merkezleriniň gurulmagy, täze tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagy, lukmançylyk hyzmatlarynyň hiliniň we elýeterliliginiň ýokarlandyrylmagy bu ugurdaky ösüşleriň möhüm görkezijileridir. Şonuň üçin saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň hünär başarnygy her birimiziň saglygyň gymmatyna düşünmegimize we saglyk işgärleriniň halal zähmetine hormat goýmagymyza ýene bir gezek esas berýär.

Aýgül MELÄÝEWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Emine Begjanowa,
“Maliýe bazarlary we banklar” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Morning walking may help control appetite. p 21

MORNING WALKING MAY HELP CONTROL APPETITE

Journalist Alice Porter decided to start her day with a walk and noticed an unexpected effect: it became easier for her to control her appetite. She shared her observations with Fit&Well.

Porter had previously relied on coffee to help her feel more alert in the morning. When that stopped being enough to get her up early, she replaced it with walking. Her aim was to spend more time outdoors, add more movement to her daily routine and have some time to herself before starting the workday.

She took to the new habit within just a few days. Porter also noticed changes in her eating habits. She began having breakfast at around 10 a.m., and the feeling of fullness lasted longer afterward. She experienced fewer cravings for snacks and was more likely to choose healthier foods.

Dietitian Sophie Medlin explained that physical activity can affect hormones associated with appetite. According to her, there is evidence that exercise may reduce levels of ghrelin, a hormone involved in triggering hunger, while increasing levels of appetite-suppressing hormones, including GLP-1. However, she noted that there is no evidence that this mechanism alone helps with weight loss.

Another benefit of Porter's morning walks was an improvement in her mood and a reduction in stress. Medlin suggested that gentle walking may promote greater mindfulness and help regulate the nervous system.

As a result, people may find it easier to manage emotional eating. In addition, morning physical activity may help support a healthy sleep-wake cycle. This can also indirectly affect appetite: as the dietitian noted, people who do not get enough sleep tend to consume more calories.

Translated by Emine BEGJANOVA,
a student, Turkmen State Institute of Finance.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Paýhas Allakow,
“Maliýe we karz” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Космонавт Кононенко стал героем «Простоквашино». стр 22

КОСМОНАВТ КОНОНЕНКО СТАЛ ГЕРОЕМ «ПРОСТОКВАШИНО

Летчик-космонавт, Герой Туркменистана и Российской Федерации Олег Кононенко появился в новой серии мультсериала «Простоквашино» киностудии «Союзмультфильм». По сюжету эпизода Шарик смотрит интервью с командиром отряда космонавтов Олегом Кононенко и, узнав о новом наборе в отряд, решает построить собственную МКС на чердаке дома.

Кононенко сыграл в мультфильме самого себя. Он рассказал редакции «ВЗУМЕ», что расценивает этот опыт как удачное партнерство профессионалов «Роскосмоса» с «Союзмультфильмом» и что в серии простым языком объясняет Шарику, для чего и как нужно летать в космос. По его словам, работа над эпизодом доставила ему особое удовольствие, поскольку сам мультсериал он смотрел еще в детстве и в молодости.

Олег Кононенко родился в 1964 году в городе Туркменабад. В 2019 году ему присвоено звание Героя Туркменистана с вручением золотой медали «Алтын Ай», а в 2009 году он был награжден туркменским орденом «Звезда Президента» — за личное мужество и вклад в укрепление дружественных отношений между Туркменистаном и Россией.

Подготовил Пайхас АЛЛАКОВ, студент Туркменского государственного института финансов.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Gülruh Myradowa,
“Maliýe bazarlary we karzlar” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Tennis for a lifetime. p 23

Vladimir Rubtsov is 96 years old, yet his age is difficult to guess when watching him on a tennis court. He continues to train, compete in tournaments and refine his technique. He took up tennis relatively late in life and began participating in veteran competitions at the age of 75. Over the years, he has become a multiple-time Russian champion, a European champion and a medalist at world competitions in his age category.

Before tennis became part of his life, Rubtsov tried his hand at several other sports. He played table tennis, football, volleyball and other disciplines. In adulthood, he decided to focus on tennis, which, in his view, combines endurance, speed, coordination and elements of many other sports.

Tennis took on a special place in his life after the death of his wife. During that difficult period, Rubtsov was looking for a way to cope with his loss and return to a familiar rhythm of life. Sport became a genuine source of comfort for him: once on the court, he focused on the game and, at least for a while, left his worries beyond the court.

A new chapter in his sporting biography began at that time. In 2004, he made his debut at the Russian Veterans Tennis Championships, and just a year later became champion. He went on to repeat this success many times. Tournaments took him to various European countries, and at the age of 77 he even travelled to New Zealand.

Today, the 96-year-old tennis player continues to train twice a week with a coach and practices with sparring partners. He admits that tennis requires considerable financial resources as well as substantial physical and emotional effort, but he has no intention of giving up his favourite activity.

For Rubtsov, sport is not only about competitions and victories. It is part of everyday life, an opportunity to remain active, communicate with like-minded people and continually set new goals. His main objective now is to improve his stroke technique and maintain his fitness.

Translated by Gulnur MYRADOVA,
a student, Turkmen State Institute of Finance.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Leýli Täjiýewa,
“Maliýe bazarlary we banklar” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Число долгожителей старше 100 лет в Японии достигло почти 107,7 тысячи человек. стр 24

ЧИСЛО ДОЛГОЖИТЕЛЕЙ СТАРШЕ 100 ЛЕТ В ЯПОНИИ ДОСТИГЛО ПОЧТИ 107,7 ТЫСЯЧИ ЧЕЛОВЕК

Число лиц старше 100 лет в Японии достигло почти 107,7 тыс. человек, сообщило министерство здравоохранения, труда и благосостояния страны в связи с предстоящим 21 сентября – Днем почитания старших, пишет ТАСС.

Показатель непрерывно растет уже 56 лет, отметку в 100 тыс. страна преодолела впервые в истории. Среди долгожителей 87,6% составляют женщины. По данным ведомства, старейшая жительница Японии – 114-летняя Фуёса Кисимото из Киото. Сейчас на каждые 100 тыс. жителей страны приходится более 87 человек старше 100 лет. Старение населения создает социально-экономические проблемы: сокращается число работающих налогоплательщиков, растет нагрузка на здравоохранение и социальное обеспечение.

Подготовила Лейли ТАДЖИЕВА, студентка Туркменского государственного института финансов.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Ogulaý Öwezowa,
“Maliýe we karz” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Нобелевскую премию по физике присудили за открытие космических нейтрино. стр 25

НОБЕЛЕВСКУЮ ПРЕМИЮ ПО ФИЗИКЕ ПРИСУДИЛИ ЗА ОТКРЫТИЕ КОСМИЧЕСКИХ НЕЙТРИНО

Нобелевскую премию по физике 2026 года присудили бельгийско-американскому физику Фрэнсису Хальцену «за решающий вклад в создание нейтринной обсерватории IceCube и открытие высокоэнергетических нейтрино астрофизического происхождения». Об этом объявила Шведская королевская академия наук.

82-летний Хальцен работает в Университете Висконсина в Мэдисоне и занимается физикой элементарных частиц с 1980-х годов. Он стал одним из главных инициаторов идеи использовать антарктический лед как гигантский детектор нейтрино, а впоследствии возглавил создание IceCube.

Практическое значение открытия пока заключается прежде всего в фундаментальной науке. Нейтрино позволяют исследовать процессы, которые невозможно изучать обычными телескопами, а также дают возможность проверять физические теории при энергиях, недостижимых для земных ускорителей.

В прошлом году награду по физике получили Джон Кларк, Мишель Деворе и Джон Мартинис «за открытие макроскопического квантово-механического туннелирования и квантования энергии в электрической цепи».

Подготовила Огулай ОВЕЗОВА, студентка Туркменского государственного института финансов.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 41 (333), 12.10.2026

Aýna Annamuhammedowa,
“Bank işi we pul dolanyşygy” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Три правила для денег. стр 26

ТРИ ПРАВИЛА ДЛЯ ДЕНЕГ

Люди десятилетиями передают друг другу приметы о том, как хранить наличные, какие купюры нельзя тратить и почему принесенную домой зарплату не стоит расходовать в тот же день. Верить в мистическую сторону этих правил необязательно. Гораздо интереснее другое: некоторые ритуалы способны дисциплинировать человека и заставлять внимательнее относиться к расходам.

Правило №1. Полученные деньги сначала принесите домой

Старая примета гласит: крупная сумма должна хотя бы одну ночь провести дома. Получили наличные — не спешите по дороге заходить в магазин и разменивать купюры. Сначала принесите всю сумму домой, а необходимые расходы отложите отдельно. Согласно поверью, деньги должны «привыкнуть» к дому и другим накоплениям.

Правило №2. Наведите порядок в кошельке

По народным поверьям, купюры следует складывать аккуратно, одной стороной и по номиналу: крупные отдельно от мелких. Мятые деньги, хаотично засунутые в разные отделения, считаются плохой денежной приметой.

Есть и другое известное поверье — «счастливая купюра». Некоторые ищут банкноту, цифры серийного номера которой совпадают с днем или датой рождения, после чего оставляют ее в кошельке как талисман. Разумеется, номер банкноты не способен увеличить доход. Но привычка держать наличные в порядке помогает понимать, сколько денег осталось и сколько уже потрачено.

Правило №3. Купюры любят пару

Еще одна старая примета касается количества банкнот. Считается, что в пачке должно находиться четное число купюр — якобы каждая банкнота должна иметь «пару». Отсюда происходит и известная поговорка: «Пять десяток — недостаток».

Никакого финансового механизма за этим правилом, конечно, нет. Ни четное количество банкнот, ни особое расположение купюр не способны сами по себе

увеличить капитал. Зато подобные ритуалы могут выполнять другую функцию — заставлять регулярно пересчитывать наличные. А контроль расходов, планирование бюджета и понимание остатка денег уже имеют вполне практический смысл.

Поэтому денежные приметы лучше воспринимать не как способ чудесным образом разбогатеть, а как бытовые ритуалы. Если они помогают реже совершать импульсивные покупки, регулярно пересчитывать наличные и откладывать часть дохода, польза появляется не благодаря мистике, а благодаря изменению финансовых привычек.

Подготовила Айна АННАМУХАММЕДОВА, студентка Туркменского государственного института финансов.

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».

Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Национальные и международные экономические механизмы структура, взаимодействие и трансформация в современных условиях. Sah 563-570

Aýjeren Wepaýewa,
“Maliýe” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Maksat Wepaýew,
“Maliýe” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Maksat Tugunow,
“Maliýe” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».

Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Azat Aşyrmuhammedow,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Роль и значение стандартов ФАТФ и требований ЕАГ в системе финансового мониторинга. Sah 579-587

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».

Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Финансовые технологии (FINTECH) и традиционный банковский сектор конкуренция, трансформация и перспективы взаимодействия.

Sah 588-595

Arslan Nyýazow,
“Daşary ýurt dilleri” kafedrasynyň mugallymy

Begnazar Haşirow,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Orazmyrat Jalaýew,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».
Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Цифровая трансформация услуг в компаниях и финансовая инклюзия глобальный опыт и экономические эффекты. Sah 596-603

Süleýman Japarow,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Perhat Hojamyradow,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

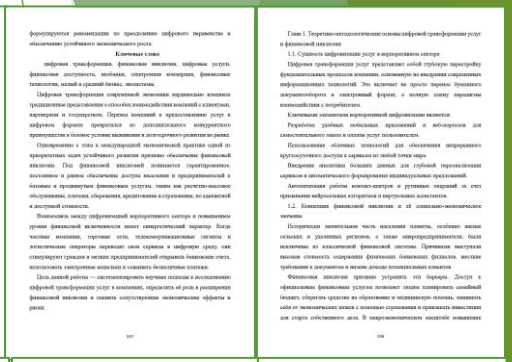
Nazimjan Jumaýew,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

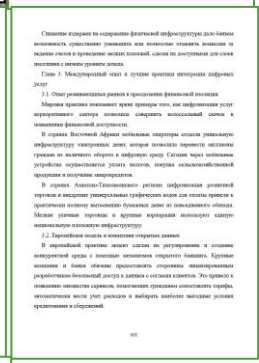
Ýusup Jumaýew,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

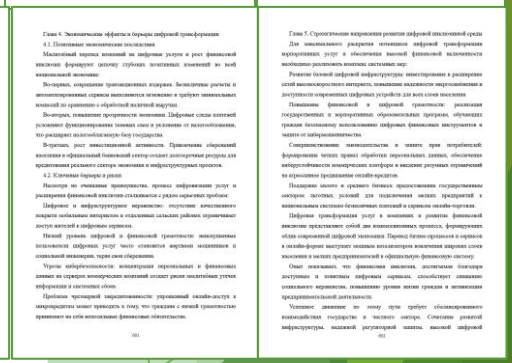

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».

Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Oguljeren Şarafowa,
“Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallym-öwrenjisi

Инновации и финансовая устойчивость текстильной промышленности в мировой практике. Sah 604-611

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».

Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Цифровые валюты центральных банков (CBDC) мировой опыт, механизмы функционирования и влияние на финансовую стабильность. Sah 612-619

Oguldöwlet Tasymowa, “Maliýe” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Kadyrmyrat Orazmyradow, “Maliýe” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Begenç Orazbaýew, “Maliýe” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».

Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Электронный налоговый контроль и мировой опыт автоматизации налоговых процедур. Sah 620-627

Begenç Inerow,
“Ýokary matematika” kafedrasynyň mugallymy

DAŞARY ÝURT METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ».

Выпуск №79-2 (том 3) (октябрь, 2026). Дата выхода в свет: 12.10.2026.

Ogulsapdy Araşewa,
“Maglumat tehnologiýalary” kafedrasynyň müdiriniň w.ý.ý., uly mugallym

Основы кибербезопасности в локальных сетях и методы предотвращения сетевых атак (на примере MITM и ARP SPOOFING). Sah 628-635

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
– Biz ýurdumyzda öndürilýän harytlaryň daşary ýurtlara iberilýän möçberlerini artdyrmalydyrys. Gyzyklanma bildirýän ähli daşary ýurtly hyzmatdaşlarymyz bilen daşary ykdysady gatnaşyklarymyzy giňeltmelidiris.

Biznes reklama

12.10.2026 | Duşenbe. | №41 (1451). | Hepdelik gazet. | Möçberi 16 sahypa. | 1998-nji ýylyň 17-nji aprelinden bäri çykýar. | Esaslandyryjysy – Türkmenistanyň Söwda we daşary ykdysady aragatnaşyklar ministrligi.

№ 41 (1451) 2026-njy ýylyň
12-nji oktýabry, duşenbe

Leýli Ataýewa,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 2 ýyl talyp

Awtoulaglary barha arzanlaýar

Awtoulaglary barha arzanlaýar

«Porsche AG» kompaniýasy 2030-njy ýyla çenli öz awtoulaglarynyň bahasyny 20 göterim arzanladar. Bu barada «The Financial Times» neşiri ýazýar.

Häzirki wagtda bu kompaniýanyň awtoulaglary, ortaça, 330 müň amerikan dollaryna deň. Görkezilen möhlete çenli şol awtoulaglaryň bahasy 270 müň amerikan dollaryna çenli arzanlar. Ýeri gelende bellesek, geçen ýyl «Porsche» 280 müň sany awtoulag satdy.

Soňky ýyllaryň dowamynda «Volkswagen» konserniniň düzümine girýän «Porsche» girdejisiniň aglaba bölegini hytaý bazaryndan gazanýardy. Emma häzirki wagtda bu bazarda hem nemes awtoulagyna bolan isleg pese düşdi. Bilermenleriň bellemegine görä, şu hem awtoulaglaryň bahasynyň peselmegine sebäpdir.

Taýýarlan: Leýli ATAÝEWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
– Biz ýurdumyzda öndürilýän harytlaryň daşary ýurtlara iberilýän möçberlerini artdyrmalydyrys. Gyzyklanma bildirýän ähli daşary ýurtly hyzmatdaşlarymyz bilen daşary ykdysady gatnaşyklarymyzy giňeltmelidiris.

Biznes reklama

12.10.2026 | Duşenbe. | №41 (1451). | Hepdelik gazet. | Möçberi 16 sahypa. | 1998-nji ýylyň 17-nji aprelinden bäri çykýar. | Esaslandyryjysy – Türkmenistanyň Söwda we daşary ykdysady aragatnaşyklar ministrligi.

№ 41 (1451) 2026-njy ýylyň
12-nji oktýabry, duşenbe

Enejan Geldimyradowa,
“Maliýe” taýýarlyk ugry, 1 ýyl talyp

Täsiri uly telekeçiler

Täsiri uly telekeçiler

«Forbes» neşiri Gazagystanda täsiri uly telekeçileriň sanawyny düzdi. Sanawda birinji orna Wýaçeslaw Kim mynasyp boldy. Ol «Kaspi.kz» kompaniýasynyň ýolbaşçylar geňeşiniň başlygy hem-de onuň 20 göterimden gowrak paýynyň eýesi. Telekeçi şu ýylyň awgust aýynda «Ansa Foundation» gaznasyny esaslandyrdy. Mundan başgada, Kim Gazagystanyň Maýadarlar assosiasiýasynyň hem-de Alatau şäheriniň geňeş agzasy.

Ikinji orunda Bulat Utemuratow ýerleşdi. Bulat Gazagystandaky iň iri banklaryň biri bolan «ForteBankyň» paýnamalarynyň 91,43 göteriminiň eýesidir. 2026-njy ýylyň başyndan bäri, bu bankyň «Euromoney», «World Finance» we «Asian Banking & Finance» ýaly halkara baýraklarynyň ýeňijisi bolmagynda Utemuratowyň hem hyzmaty uludyr.

Sanawda üçünji orun eýelän Timur Kulibaýew «Almeks», «Kipros» we «Joint Resources» ýaly kompaniýalara eýelik edýär. Şeýle-de telekeçiniň Astanada, Almatyda, Şymkentde, Aktobede, Aktauda birnäçe gektar ýeri bar.

Taýýarlan: Enejan GELDIMYRADOWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
– Biz ýurdumyzda öndürilýän harytlaryň daşary ýurtlara iberilýän möçberlerini artdyrmalydyrys. Gyzyklanma bildirýän ähli daşary ýurtly hyzmatdaşlarymyz bilen daşary ykdysady gatnaşyklarymyzy giňeltmelidiris.

Biznes reklama

12.10.2026 | Duşenbe. | №41 (1451). | Hepdelik gazet. | Möçberi 16 sahypa. | 1998-nji ýylyň 17-nji aprelinden bäri çykýar. | Esaslandyryjysy – Türkmenistanyň Söwda we daşary ykdysady aragatnaşyklar ministrligi.

№ 41 (1451) 2026-njy ýylyň
12-nji oktýabry, duşenbe

Leýli Mämmetgulyýewa,
“Maliýe menejmenti” taýýarlyk ugry,
3 ýyl talyp

Germaniýanyň jemi içerki önümi ýokarlanýar

Germaniýanyň jemi içerki önümi ýokarlanýar

Germaniýanyň Ykdysadyýet ministrligi ýurtda 2026-njy ýylda jemi içerki önümiň ýokary depgini öňkülerden hem has ýokary bolar diýip çaklaýar. Muňa birinji nobatda eksportyň artmagy täsir edýär.

Çaklamalara görä, Germaniýanyň jemi içerki önümi şu ýylyň ahyryna çenli 1,3 göterim, 2027-nji ýylda bolsa 1,1 göterim ýokarlanar.

Jemi içerki önümiň 1,3 göterim ýokarlanmagy ýurduň ykdysadyýetde 2017-nji ýyldan bäri iň ýokary öňegidişlikdir.

Degişli pudak ýurtda jemi içerki önümiň ösüş depgine daşarky söwda, infrastruktura, oba hojalygy täsir eder diýip habar berýär.

Taýýarlan: Leýli MÄMMETGULYÝEWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
– Biz ýurdumyzda öndürilýän harytlaryň daşary ýurtlara iberilýän möçberlerini artdyrmalydyrys. Gyzyklanma bildirýän ähli daşary ýurtly hyzmatdaşlarymyz bilen daşary ykdysady gatnaşyklarymyzy giňeltmelidiris.

Biznes reklama

12.10.2026 | Duşenbe. | №41 (1451). | Hepdelik gazet. | Möçberi 16 sahypa. | 1998-nji ýylyň 17-nji aprelinden bäri çykýar. | Esaslandyryjysy – Türkmenistanyň Söwda we daşary ykdysady aragatnaşyklar ministrligi.

№ 41 (1451) 2026-njy ýylyň
12-nji oktýabry, duşenbe

Behişt Gulowa,
“Halkara maliýe” taýýarlyk ugry, 2 ýyl talyp

Bilelikdäki harytlary görkeziler

Bilelikdäki harytlary görkeziler

«Apple» «LG Electronics» kompaniýasy bilen bilelikde öndüren akylly öýüň ekoulgamy üçin niýetlenen önümlerini 13-nji oktýabrda görkezer. Bu barada «Bloomberg» neşiri ýazýar.

Harytlaryň önümçiligi «LG» kompaniýasynda öndüriler. Şonuň üçin hem bu harytlar «LG» brendi bilen çykarylar.

Kompaniýalaryň bilelikde taýýarlan harytlarynyň arasynda akylly gapy gulpy, wideo kameralar bar. Olaryň bahasy resmi tanyşdyrylyşdan soň mälim ediler.

Şol gün «Apple» aýratynlykda «HomePod mini» we «Apple TV» enjamlarynyň täze nusgalaryny görkezmegi meýilleşdirýär. Täze enjamlaryň dizaýny üýtgemez, emma käbir funksiýalary öňki nusgalardan tapawutlanar.

Taýýarlan: **Behişt GULOWA**,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

№ 82 (10524) 2026-njy ýylyň 14-nji oktýabry, çarşenbe

Täzegül Baýramowa,
“Maglumat tehnologiýalary” kafedrasynyň mugallymy

Hoşniýetli gatnaşyklaryň beýany

HOŞNIÝETLI GATNAŞYKLARYŇ BEÝANY

Häzirki ajaýyp döwrümizde ýurdumyzda halkara derejesindäki çäreler geçirilýär. Awazada geçirilen halkara çäreler dünýäniň ünsüni özüne çekdi. Dost-doganlygyň, hoşniýetli gatnaşyklaryň binýady bolan şeýle çäreler umumadamzat bähbitlerini nazarlady. Merkezi Aziýa ýurtlarynyň we Azerbaýjan Respublikasynyň döwlet Baştutanlarynyň konsultatiw duşuşygy, GDA-nyň döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň mejlisi, Hazar ekologiýa sammiti, halkara zenanlar dialogy ýaly iri çärelerde beýan edilen garaýyşlar tagallalaryň birleşdirilýändigini görkezýär. Bu halkara derejesindäki wakalar halklaryň arasyndaky dost-doganlyk gatnaşyklaryny has-da pugtalandyrýar.

Ýurdumyzda halkara derejesindäki çäreleriň geçirilmegi taryhy wakalardyr. Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary netijesinde halkara hyzmatdaşlyk ösdürilýär, hoşniýetlilik, parahatçylyk söýüjilik ýörelgeleri dünýä ýaýylýar. Awazada geçirilen halkara derejesindäki çäreler hem muny aýdyň beýan edýär.

Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynyň döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň nobatdaky mejlisiniň çäklerinde geçirilen «Parahatçylygy saklamakda we durnukly ösüşe ýetmekde zenanlaryň orny» atly Halkara zenanlar dialogyny hem bellemek gerek. Munuň özi ýurdumyzda zenanlaryň jemgyýetdäki hem-de halkara diplomatiýadaky ornuny has-da ýokarlandyrmaga berilýän uly ünsüň aýdyň beýanydyr. Häzirki döwürde alnyp barylýan netijeli işlere zenanlaryň goşýan goşandy uludyr. Halkara zenanlar dialogynda hem bu barada giňişleýin beýan edildi. Bu giň gerimli çärä Türkmenistanyň Mejlisiniň, ýurdumyzyň jemgyýetçilik guramalarynyň, GDA agza ýurtlaryň, Türkiýe Respublikasynyň parlamentleriniň, BMG-niň ýöriteleşdirilen edaralarynyň ýolbaşçylary hem-de wekilleri, Eýran Yslam Respublikasynyň ýol we şäher gurluşygy ministri gatnaşdylar. Foruma gatnaşyjylaryň giň wekilçilikli düzümi häzirki wagtda jemgyýetde hem-de döwletde zenanlaryň orny baradaky meselä halkara jemgyýetçiliginiň uly gyzyklanma bildirýändigini görkezýär.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe belent maksatlara esaslanyp, eziz Diýarymyzda beýik işler amala aşyrylýar. Ol işler zenanlaryň durmuşynda-da aýdyň şöhlelenýär. Çünki gelin-gyzlar buýsanjymyz bolmak bilen, olar döwletimiziň jemgyýetçilik-syýasy durmuşyna işjeň gatnaşýarlar. Dürli pudaklarda üstünlikli zähmet çekýärler. Ylym, bilim, medeniýet we saglygy goraýyş ulgamlarynda işläp, ýurdumyzyň ösüşlerine mynasyp goşant goşýarlar. Zenanlar milli däp-dessurlarymyzy aýap saklamakda, milli medeniýetimizi ösdürmekde, nesilleri terbiýelemekde uly güýç bolup durýar. Bularyň ählisi bilen bir hatarda, zenanlar halkara derejesindäki geçirilýän çärelere hem işjeň gatnaşýarlar. «Parahatçylygy saklamakda we durnukly ösüşe ýetmekde zenanlaryň orny» atly Halkara zenanlar dialogyna hem zenanlar işjeň gatnaşdylar. Bularyň ählisi halkara derejesindäki şanly wakalardyr.

Täzegül BAÝRAMOWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň mugallymy.

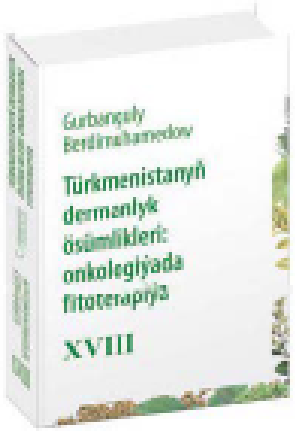
METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

GARAŞSYZ, BAKY BITARAP WATANYMYZA, MÄHRIBAN HALKYMYZA, TÜRKMENISTANYŇ HORMATLY PREZIDENTINE—
TÜRKMENISTANYŇ ÝARAGLY GÜÝÇLERINIŇ BELENT SERKERDEBAŞYSYNA GULLUK EDÝÄRIN!
ESGER
ESASLANDYRYJYSY—TÜRKMENISTANYŇ MINISTRLER KABINETI
№ 42 (1750) 2026-njy ýylyň 15-nji oktýabry, penşenbe

Serdar Rahmanow,
“Bank işi” kafedrasynyň mugallymy

Bagtyýarlygyň gözbaşy

Dünýäniň akyldary Magtymguly Pyragynyň: «Saglygyň gadryny bilgil, hasta bolmasdan burun» diýen dana pähimi halkymyzyň ömrüň baýlygy bolan saglygyň gymmatyna berýän ýokary bahasynyň aňlatmasydyr. Häzirki wagtda bu parasatly ýörelgä eýerip, döwletimiziň saglygy goraýyş ulgamy diňe bir keseli bejermekde däl, eýsem, onuň öňüni almak, ony döredýän sebäplere täsir etmek ýaly maksatlary hem baş wezipe edinýär. Bularyň ählisi hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda ýurdumyzda «Saglyk» Döwlet maksatnamasynyň üstünlikli durmuşa geçirilýändigini doly tassyklaýar. Munuň özi jemgyýetiň ýaşlar toparynyň sagdyn durmuş ýörelgelerine eýermeklerine, zyýanly endiklerden daşda durmaklaryna, bedenterbiýe we sport bilen yzygiderli meşgullanmaklaryna we ýaş nesliň her bir wekilinde saglygy berkitmek boýunça şahsy jogapkärçiligiň ýokarlandyrylmagyna giň mümkinçilikleri açýar.

«Biziň milli lukmançylyk mirasymyz müdimidir, ol asyrlarboýy ýaşap, biziň şu günki günümize şuglasyny gaýgyrman saçýar» diýip, jaýdar belleýän alym Arkadagymyzyň keremli türkmen topragynyň baý ösümlik dünýäsiniň bejeriji ähmiýetini beýan edýän «Türkmenistanyň dermanlyk ösümlikleri» atly köp jildli ylmy-ensiklopedik eseri milli lukmançylygymyzy ösdürmekde möhüm orna eýedir. Ýakynda Milli Liderimiziň bu kitabynyň XVIII jildiniň neşir edilmegi hem ýurdumyzyň we dünýäniň ylmy jemgyýetçiligi üçin gymmatly sowgat boldy. Ýeri gelende bellesek, häzirki wagtda hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda gözel tebigatymyzy goramak, milli lukmançylyk mirasymyzy baýlaşdyrmak, netijede, adam saglygyny ylmy esasda döwrebap berkitmek ugrunda ägirt uly işler amal edilýär.

BAGTYÝARLYGYŇ GÖZBAŞY

Islendik jemgyýetiň saglygy onuň pikir-paýhasynyň we ahlak terbiýesiniň sagdynlygy bilen ölçenilýär. Şonuň bilen baglylykda, döwletimizde adamyň beden saglygy bilen birlikde, onuň ruhy saglygy ugrunda hem toplumlaýyn işler giň gerimde alnyp barylýar. Ýurdumyzda ileri tutulýan saglygyň sakasy bolan sportuň adam saglygynyň goragy bilen birlikde, keselleriň öňüni almakda hem mynasyp orny eýeleýändigi bellenilmäge mynasypdyr.

Serdar RAHMANOW,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň mugallymy.

METBUGATDAKY ÇYKYŞLAR

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
— Halkymyzyň saglygy, abadan we bagtyýar durmuşy biziň alyp barýan döwlet syýasatymyzyň ileri tutulýan ugurlarynyň biridir.

AHAL durmuşy

ESASLANDYRYJYSY — AHAL WELAÝATYNYŇ HÄKIMLIGI № 42 (4713) 2026-njy ýylyň 15-nji oktýabry, penşenbe

№ 42 (4713) 2026-njy ýylyň 15-nji oktýabry, penşenbe

Azat Nedirow,
“Buhgalterçilik hasaba alnyşy we audit” taýýarlyk ugry, 4 ýyl talyp

Berkarar döwletiň bagtly ýaşlary

BERKARAR DÖWLETIŇ BAGTLY ÝAŞLARY

«Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan — bedew batly at-myradyň mekany» ýylynda, 23-nji sentýabrda Aşgabatdaky Maslahat köşgünde Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedowyň başlyklyk etmeginde geçirilen Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň nobatdaky mejlisinde ýurduň durmuşyna degişli möhüm çözgütler kabul edildi. Bu döwletli maslahata biz-ýaş nesliň wekilleriniň hem gatnaşmaklaryna mümkinçilik döredilmegi Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýaşlara bildirilýän uly ynamyň nyşany bolup, köňlümizi buýsandyrdy.

Garaşsyzlyk ýyllaryndaky halkymyzyň şan-şöhratly ýoly, eziz Watanymyzyň taryhy ähmiýetli syýasy, ykdysady, medeni ösüşleri her birimiz üçin ylham çeşmesi, täze ýeňişleri gazanmak üçin badalgadyr. Bu döwletli maslahat ata Watanymyzyň beýik ösüşlere tarap yzygiderli öňe baryandygynyň, halkara abraýynyň ýokarlanýandygynyň, alyp barýan daşary we içeri syýasatynyň dünýä bileleşigi tarapyndan doly goldanýandygynyň aýdyň görkezijisi boldy. Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň mejlisinde hormatly Prezidentimiz çykyş edip, ösüşlerimiz hem-de öňde duran wezipeler barada anyk mysallary getirdi. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň ýurdumyzyň maliýe bazaryny yzygiderli kämilleşdirmäge döwlet derejesinde uly ähmiýet berilýändigini bellemek bilen, «Türkmenistanyň zähmet bazaryny 2030-njy ýyla çenli ösdürmegiň Konsepsiýasy» esasynda ilatyň iş bilen üpjünçiligini kämilleşdirmäge hem uly ünsüň berilýändigini aýtmagy biz-ýaşlar üçin ykbalymyza aýgytly täsir ediji faktorlaryň döwlet tarapyndan öräп oňlanyşykly çözülýändigini we dolandyrylýandygyny aýdyň görkezip, buýsançly kalbymyzy joşdurdy.

Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň mejlisinde beýan edilen ösüşler, täze badalga berlen maksatlar öňde täze wezipeleri goýýar. Arkadagly Serdarymyz geljek üçin bellenilen sepgitlere abraý bilen ýetmekde, jemgyýeti döwrebaplaşdyrmakda ýaşlara uly ynam bildirýär. Ýurdumyzda ösüp gelýän nesilleriň bagtyýar durmuşda ýaşamagy, ylymly-bilimli, ýokary düşünjeli adamlar bolup ýetişmekleri üçin ähli amatlyklar, möhüm şertler döredilýär. Ýaşlaryň hak-hukuklarynyň ygtybarly goragy üpjün edilýär, ýaşaýyş derejesini we durmuş taýdan goraglylygyny ýokarlandyrmak üçin zerur şertler döredilýär. Medeniýet, ylym, bilim, saglygy goraýyş, sport we syýahatçylyk ulgamlarynda, nebit-gaz, oba hojalygy, gurluşyk, energetika, himiýa, balyk hojalygy, ulag-aragatnaşyk, söwda we dokma, ykdysadyýet, maliýe we bank ulgamlarynda zähmet çekýän, harby we hukuk goraýjy edaralarda gulluk edýän ýaşlaryň, bilim alýan talyplaryň, okuwçylaryň zehinleri, başarnyklary, hünärleri, başlangyçlary, işjeňligi, jemgyýete zerur bolan hünärleri ele almaga bolan islegleri höweslendirilýär. Garaşsyz, hemişelik Bitarap döwletimizi mundan beýläk hem gülledip ösdürmek, halkyň ýaşaýyş-durmuş derejesini has-da ýokarlandyrmak üçin bellenilen wezipeleri durmuşa geçirmekde biz-ýaşlar Watana bolan söýgüden ylham alýarys.

Biz — ýaşlar hormatly Prezidentimiziň, Gahryman Arkadagymyzyň bildirýän ynamyny ödäp, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň bu taryhy mejlisinde kabul edilen çözgütleri durmuşa geçirmekde öňdäki hatarlarda bolarys. Goý, ýurt Garaşsyzlygymyzy has-da berkitmekde, ilatyň abadançylygyny ýokarlandyrmakda, ýaşlary galkyndyrýan maksatnamalary durmuşa geçirmekde uly tagallalar edýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň möhüm ähmiýetli başlangyçlary hemişe üstünliklere beslensin!

Azat NEDIROW,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

TELEÝAÝLYMLARDAKY ÇYKYŞLAR

10.10.2026ý.

Gültäç Annamämmedowa

“Altyn Asyr” teleýaýlymy

“Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe” halkara sergisi we ylmy maslahaty barada

TELEÝAÝLYMLARDAKY ÇYKYŞLAR

10.10.2026ý.

Jumageldi Salamow

“Altyn Asyr” teleýaýlymy

“Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe” halkara sergisi we ylmy maslahaty barada

TELEÝAÝLYMLARDAKY ÇYKYŞLAR

10.10.2026ý.

Ýusup Ulugberdiýew

“Türkmenistan sport” teleýaýlymy

“Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe” halkara sergisi we ylmy maslahaty barada

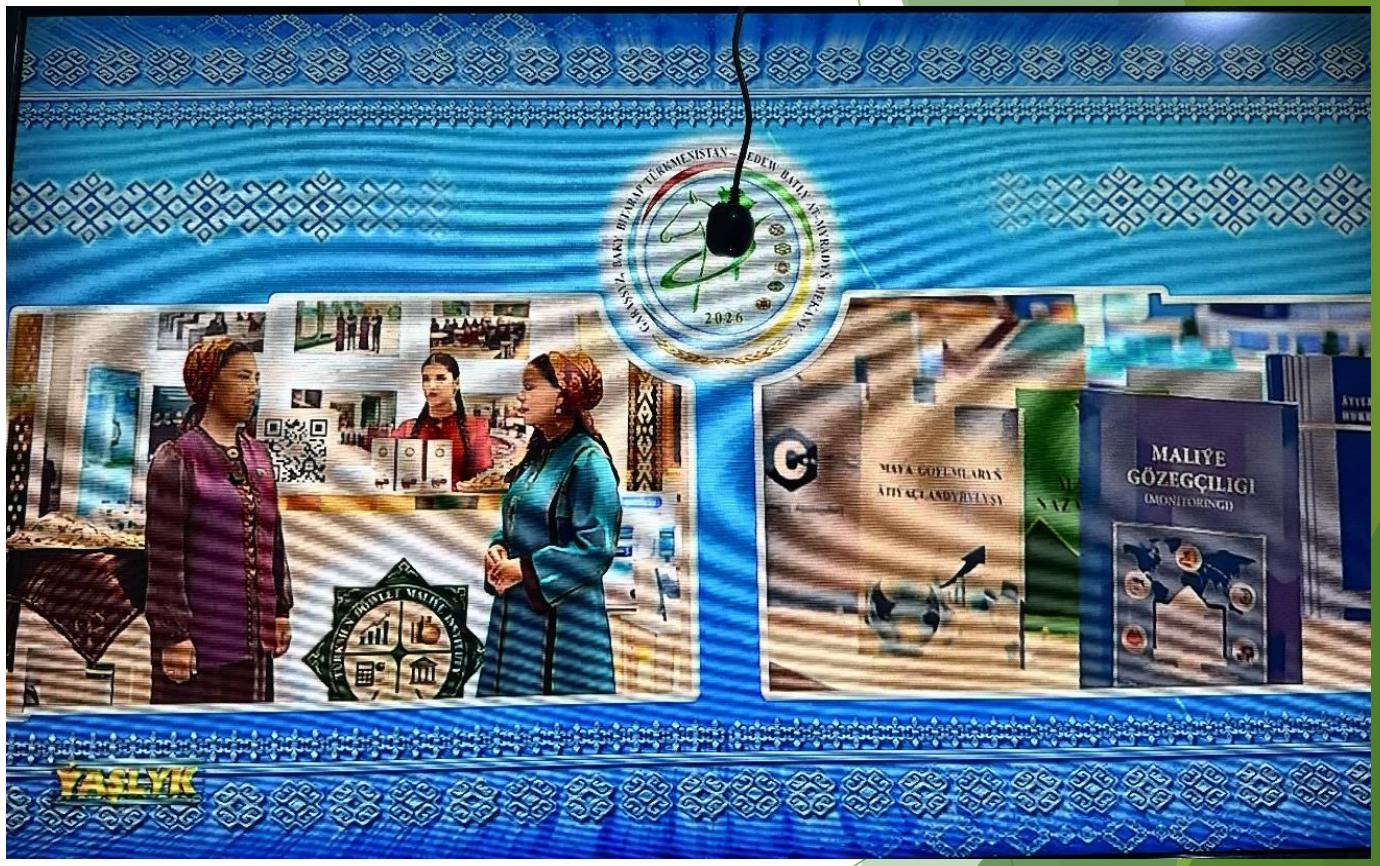
TELEÝAÝLYMLARDAKY ÇYKYŞLAR

10.10.2026ý.

Eneş Rozyýewa

“Ýaşlyk” teleýaýlymy

“Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe” halkara sergisi we ylmy maslahaty barada

TELEÝAÝLYMLARDAKY ÇYKYŞLAR

10.10.2026ý.

Jumageldi Salamow

“Aşgabat” teleýaýlymy

“Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe” halkara sergisi we ylmy maslahaty barada

TELEÝAÝLYMLARDAKY ÇYKYŞLAR

11.10.2026ý.

Güýçmyrat Soltanmyradow

“Altyn Asyr” teleýaýlymy

“Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe” halkara ylmy maslahatynda çykyşy

RADIOÝAÝLYMLARDAKY ÇYKYŞLAR

14.09.2026 ý.

Güýçmyrat Soltanmyradow

“Watan” radioýaýlymy

Saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň güni mynasybetli açylyp ulanylmaga berilen täze, döwrebap saglygy goraýyş merkezleri barada

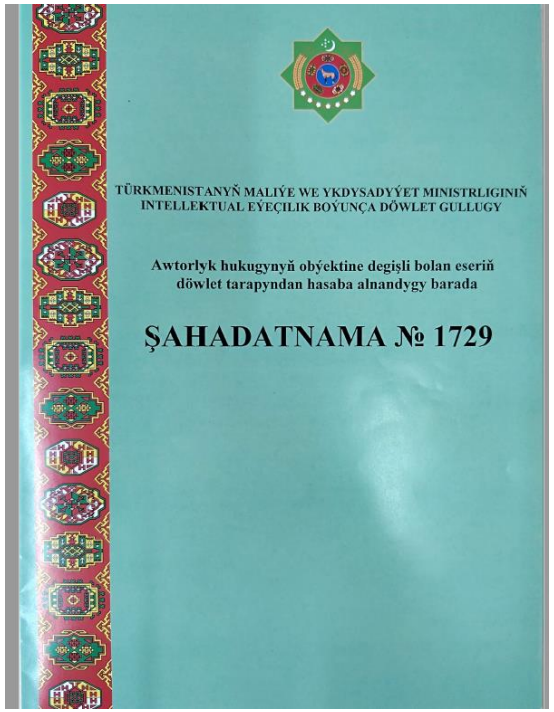
“Trade AI” kompýuter programmasy
ŞAHADATNAMA № 1729
Döwlet sanawynda hasaba alnan senesi: 05.10.2026
Haýyşnama belgisi: 2026.560
Çözgüt № 565; 07.10.2026 №03/1298

Çarymuhammet Hojammedow,
“Ykdysady nazaryýet” kafedrasynyň mugallymy

Gurbanmyrat Gurbanmyradow,
“Maliýe” kafedrasynyň mugallymy

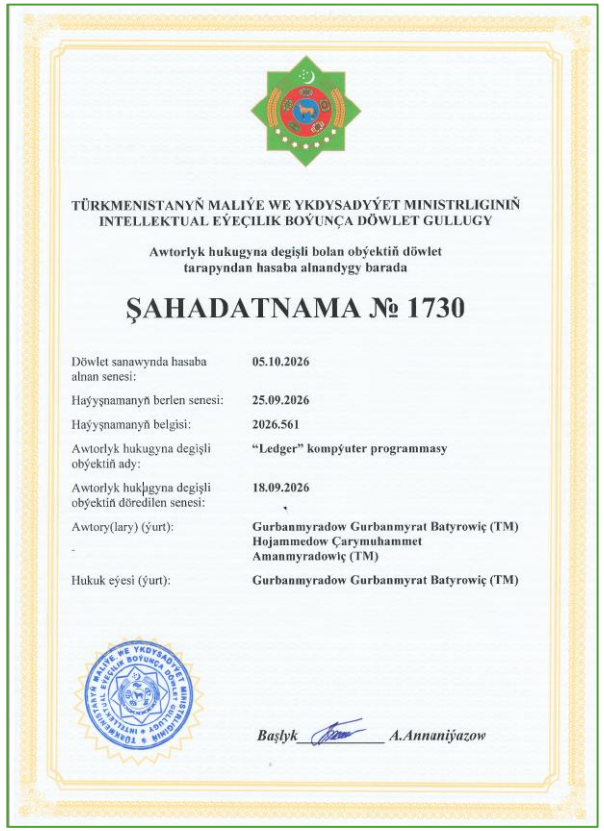
“Leder” kompýuter programmasy
ŞAHADATNAMA № 1730
Döwlet sanawynda hasaba alnan senesi: 05.10.2026
Haýyşnama belgisi: 2026.561
Çözgüt № 566; 07.10.2026 №03/1299

Gurbanmyrat Gurbanmyradow,
“Maliýe” kafedrasynyň mugallymy

Çarymuhammet Hojammedow,
“Ykdysady nazaryýet” kafedrasynyň mugallymy

TÜRKMENISTANYŇ MALIÝE WE YKDYSADYÝET MINISTRLIGINIŇ
INTELLEKTUAL EÝEÇILIK BOÝUNÇA DÖWLET GULLUGY

Awtorlyk hukugyna degişli bolan obýektiň döwlet tarapyndan hasaba alnandygy barada

ŞAHADATNAMA № 1730

Döwlet sanawynda hasaba alnan senesi:	05.10.2026
Haýyşnamanyň berlen senesi:	25.09.2026
Haýyşnamanyň belgisi:	2026.561
Awtorlyk hukugyna degişli obýektiň ady:	“Ledger” kompýuter programmasy
Awtorlyk hukugyna degişli obýektiň döredilen senesi:	18.09.2026
Awtory(lary) (ýurt):	Gurbanmyradow Gurbanmyrat Batyrowiç (TM) Hojammedow Çarymuhammet Amanmyradowiç (TM)
Hukuk eýesi (ýurt):	Gurbanmyradow Gurbanmyrat Batyrowiç (TM)

Başlyk A.Annanıýazow

TÜRKMENISTANYŇ MALIÝE WE YKDYSADYÝET MINISTRLIGINIŇ INTELLEKTUAL EÝEÇILIK BOÝUNÇA DÖWLET GULLUGY (TÜRKMENPATENT)

744000, Türkmenistan, Aşgabat ş., Arçabil şaýoly, 156

E-mail: tmpatent@online.tm
Tel. (Phone): (99312) 39-47-52
Faks (Fax): (99312) 98-21-19

STATE SERVICE FOR INTELLECTUAL PROPERTY OF MINISTRY OF FINANCE AND ECONOMY OF TURKMENISTAN (TURKMENPATENT)

744000, 156, Archabil Avenue, Ashgabat c., Turkmenistan

«07» 10 2026. № 03/1299

Gurbanmyradow Gurbanmyrat Batyrowiçe (TM)

Awtorlyk hukugyna degişli bolan obýekti döwlet tarapyndan hasaba almak barada
ÇÖZGÜT № 566

Şahadatnamanyň belgisi:	1730
Döwlet sanawynda hasaba alnan senesi:	05.10.2026
Haýyşnamanyň berlen senesi:	25.09.2026
Haýyşnamanyň belgisi:	2026.561
Awtorlyk hukuga degişli bolan obýektiň ady:	“Ledger” kompýuter programmasy
Awtorlyk hukuga degişli bolan obýektiň döredilen senesi:	18.09.2026
Awtory(lary) (ýurt):	Gurbanmyradow Gurbanmyrat Batyrowiç (TM) Hojammedow Çarymuhammet Amanmyradowiç (TM)
Hukuk eýesi (ýurt):	Gurbanmyradow Gurbanmyrat Batyrowiç (TM)

Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň Intellektual eýeçilik boýunça döwlet gullugy 2026-njy ýylyň 25-nji sentýabrynda gelip gowuşan haýyşnamada görkezilen Awtorlyk hukugyna degişli bolan obýekti döwlet tarapyndan hasaba almak barada çözgüt kabul etdi.

Paç tölegi 120 manat möçberinde alyndy.

Bellige alyş müdirliginiň başlygy J.Muhammedowa

Bellige alyş müdirliginiň baş hünärmeni G.Nurgeldiýew

“Maliýe hasabaty” kompýuter programmasy
ŞAHADATNAMA № 1731
Döwlet sanawynda hasaba alnan senesi: 05.10.2026
Haýyşnama belgisi: 2026.562
Çözgüt № 567; 07.10.2026 №03/1300

Babajan Ataýew,
“Maliýe gözegçiligi” taýýarlyk ugry, 3 ýyl talyp

Eziznazar Beknazarow,
Okuw bölüminiň başlygynyň w.w.ý.ý.

Döwletmyrat Amannazarow,
“Buhgalterçilik hasaba alnyşy” kafedrasynyň mugallymy

TÜRKMENISTANYŇ MALIÝE WE YKDYSADYÝET MINISTRLIGINIŇ INTELLEKTUAL EÝEÇILIK BOÝUNÇA DÖWLET GULLUGY

Awtorlyk hukugyna degişli bolan obýektiň döwlet tarapyndan hasaba alnandygy barada

ŞAHADATNAMA № 1731

Döwlet sanawynda hasaba alnan senesi:	05.10.2026
Haýyşnamanyň berlen senesi:	25.09.2026
Haýyşnamanyň belgisi:	2026.562
Awtorlyk hukugyna degişli obýektiň ady:	“Maliýe hasabaty” kompýuter programmasy
Awtorlyk hukugyna degişli obýektiň döredilen senesi:	01.09.2026
Awtory(lary) (ýurt):	Ataýew Babajan Orazmuhammedowiç (TM) Beknazarow Eziznazar Bäşinazarowiç (TM) Amannazarow Döwletmyrat Allalyýewiç (TM)
Hukuk eýesi (ýurt):	Ataýew Babajan Orazmuhammedowiç (TM)

Başlyk A.Annanýazow

TÜRKMENISTANYŇ MALIÝE WE YKDYSADYÝET MINISTRLIGINIŇ INTELLEKTUAL EÝEÇILIK BOÝUNÇA DÖWLET GULLUGY (TÜRKMENPATENT)

744000, Türkmenistan, Aşgabat ş., Arçabil şaýoly, 156

E-mail: tmpatent@online.tm
Tel. (Phone): (99312) 39-47-52
Faks (Fax): (99312) 98-21-19

STATE SERVICE FOR INTELLECTUAL PROPERTY OF MINISTRY OF FINANCE AND ECONOMY OF TURKMENISTAN (TURKMENPATENT)

744000, 156, Archabil Avenue, Ashgabat c., Turkmenistan

«07» 10 2026. №03/1300

Ataýew Babajan Orazmuhammedowiçe (TM)

Awtorlyk hukugyna degişli bolan obýekti döwlet tarapyndan hasaba almak barada
ÇÖZGÜT № 567

Şahadatnamanyň belgisi:	1731
Döwlet sanawynda hasaba alnan senesi:	05.10.2026
Haýyşnamanyň berlen senesi:	25.09.2026
Haýyşnamanyň belgisi:	2026.562
Awtorlyk hukuga degişli bolan obýektiň ady:	“Maliýe hasabaty” kompýuter programmasy
Awtorlyk hukuga degişli bolan obýektiň döredilen senesi:	01.09.2026
Awtory(lary) (ýurt):	Ataýew Babajan Orazmuhammedowiç (TM) Beknazarow Eziznazar Bäşinazarowiç (TM) Amannazarow Döwletmyrat Allalyýewiç (TM)
Hukuk eýesi (ýurt):	Ataýew Babajan Orazmuhammedowiç (TM)

Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň Intellektual eýeçilik boýunça döwlet gullugy 2026-njy ýylyň 25-nji sentýabrynda gelip gowuşan haýyşnamada görkezilen Awtorlyk hukugyna degişli bolan obýekti döwlet tarapyndan hasaba almak barada çözgüt kabul etdi.

Paç tölegi 120 manat möçberinde alyndy.

Bellige alyş müdirliginiň başlygy J.Muhammedowa

Bellige alyş müdirliginiň baş hünärmeni G.Nurgeldiýew

ÜNS BERENIŇIZ ÜÇIN SAG BOLUŇ!